

SÖKAREN

NR 2

1978

PRIS 7:00 inkl. moms

Behöver den kristna läran reformeras?

Fil. dr Birger Edmar i Förbundet Religion och Kultur anser att gängse kristendom på väsentliga punkter måste genomgå en reformation för att inte stöta bort

alltför många nutidsmänniskor. Bl a är han kritisk till nattvarden och den form den har inom kyrkan. Se sidan 10! (Foto Rein Vålme.)

STANLEY KRIPPNER

amerikansk parapsykolog
berättar om healing, hypnos och Uri Geller

Under sitt Sverigebesök föreläste dr Krippner hos Sällskapet för Parapsykologisk Forskning (bilden), Föreningen för psykobiophysik och Föreningen för klinisk och experimentell hypnos.

— Sverige har gett betydande bidrag till den parapsykologiska forskningen och bör ha en viktig roll att spela inom detta område i framtiden. Haakon Forwalds pionjärbete inom psykokinesin är välkänt. Och jag beundrar Nils-Olof Jacobsons arbete inom sådana ämnen som överlevnad av döden och utvärdering av ESP-testmaterial. I Sverige finns också Eva Hellström, som jag hade det stora nöjet att träffa under mitt första besök i Sverige 1970 och vars väl dokumenterade prekognitiva drömmar utgör en mycket stor del av dr Ian Stevensons viktiga bok *Telepathic Impressions*. Jag har ofta hänvisat till hennes drömmar under mina föreläsningar. Dr Martin Johnson, som nu är director för det parapsykologiska programmet vid universitetet i Utrecht, Holland, och en nära vän till mig, har gjort några mycket sinnrika ESP-tester som berör motivation och ESP.

Healing

Bland de paranormala företeelser som Stanley Krippner mest intresserar sig för är healing. Han har inte gjort några egna experiment inom det området, men har iakttagit och intervjuat ett antal framstående helare i skilda länder. Han berättar att det tycks finnas fyra slag av helare: 1. De som använder något esoteriskt system, såsom astrologi, tarotkort, den judiska kabbalan, eller har genomgått en hemlig utbildning som avslutats med en initiationsceremoni. 2. Helare som är spiritualister och arbetar i ett till-

stånd av förändrat medvetande; de anser att det är andar som verkar genom dem. 3. Shamaner, vilka i enlighet med stamtraditioner uppträder som medicinmän eller häxdoktorer; de sägs kunna gå utanför sin kropp, få kontakt med naturkrafter och därmed erhålla healingförmåga. 4. Intuitiva helare, som saknar särskild utbildning till helare och inte ansluter sig till något system, men får en "kallelse" från Gud att börja med helande eller också bara sätter igång med handpåläggning eller med att bedja. Om behandlingen har verkan, fortsätter de med sin verksamhet, vanligen på ett improviserat sätt. Den mest kända intuitiva helaren i Förenta staterna är Ruth Carter Stapleton, som är president Carters syster. Hon berättar att hon gjorde sin dotter frisk, och på så sätt började hennes verksamhet som helare.

— Man vet ju inte, säger Stanley Krippner, om dessa personer verkligen har psykiska krafter. För att få veta det måste man göra vetenskapliga undersökningar av dem. Några helare har också låtit sig studeras av forskare, exempelvis Oscar Estebany, kanadensare, och Olga Worrall, amerikan. De båda har bl a arbetat med enzymer, som skadats radioaktivt. Genom att lägga händerna på provrör innehållande sådana enzymer kunde helarna förändra dem så att de åter blev normala snabbare än enzymer i ett annat provrör, vilka inte fick behandling av Estebany och Worrall.

— Dessa två helare har också arbetat med frön genom att ge healingbehandling av vatten, som sedan användes till en del av experimentfröna. Hälften av fröna gavs "healingvatten", och hälften vanligt vatten. De frön som fick behandlat vatten utvecklades till växter som blev mycket större och friskare än de andra.

— Det kan vara fråga om en verklig healingeffekt. Men det kan kanske också röra sig om en verkan av annan natur, ty ibland har helaren en mycket karismatisk personlighet eller en mycket medkännande natur, som sätter den sjuke i stånd att använda sina egna självläkande krafter. Ibland kan helare åstadkomma sådana processer bättre än läkare, vilka kan ha en kylig distans till sina patienter.

Har det gjorts undersökningar av sjuka före och efter healing?

— Inte tillräckligt. Men det finns tre rapporter av Dolores Krieger, där hon konstaterar att de röda blodkropparna hos patienter ökade efter handpåläggning av Oscar Estebany. Den typen av forskning

behöver vi mer av.

Men har det gjorts studier av sjukdomar före och efter healing?

— Jag känner bara till en enda artikel som redovisar det. Den är skriven av den engelska psykiatern Joan FitzHerbert och har varit publicerad i det engelska parapsykologiska sällskapets tidskrift. Hon studerade medicinska uppteckningar för två personer som undergick healingbehandling. Hos den ena försvann en tumör, och hos den andra växte ett (inre) ben oväntat.

Religiösa människor är kanske inte så intresserade av att effekterna av healing blir vetenskapligt undersökta?

— Nej, mycket ofta är de inte det, tyvärr.

Vad kan man säga om healing på sjukhus?

— Det engelska sällskapet för spiritual healers har fått tillstånd av myndigheterna att ge sjukhuspatienter healing, om dessa önskar det, vilket jag tror är något unikt. Bara ett enda sjukhus i USA tillåter, såvitt jag vet, healing. Jag har inget emot sådan verksamhet, eftersom den bl a ger den sjuke ännu en möjlighet att få kontakt med en medkännande, vänlig person som bryr sig om honom. Sådan kontakt kan mycket väl ge healingeffekter av ett eller annat slag. Men i Brasilien finns det sjukhus där helare och läkare arbetar intimt tillsammans.

Hur kan man förklara healing?

— Jag tror att vi behöver mer fakta, innan vi helt kan förklara det. Men jag skulle misstänka att det rör sig om en växelverkan mellan helarens och patientens medvetande, varunder vissa processer sätts igång. Genom telepati kan kanske helaren få den sjuke att känna sig bättre och starta självläkande krafter hos sig själv. En annan möjlighet är att helarens medvetande kan åstadkomma en psykisk effekt, som har en direkt verkan av något slag på den sjukes organism. Detta torde vara vad som händer hos småbarn och djur, vil-

ka inte har en sådan intellektuell utveckling att telepatisk påverkan kan ske så lätt. Sådan telepati eller psykokinesi kan tänkas på något sätt verka på nervsystemet hos den sjuke och påverka de signaler som hjärnan ger resten av kroppen.

Är det möjligt för en människa att åstadkomma självhealing?

— Ja, jag tror att det är möjligt. Jag skulle inte vilja råda någon att sluta gå till doktorn, men jag tror att man kan använda självhealing i förening med läkarbehandling. Samma gäller för besök hos helare.

— Det finns många former av självhealing som inte nödvändigt är av parapsykologisk natur. Ett exempel på detta är vad som åstadkommes av läkaren Carl Simonton i Förenta staterna. Han lär cancerpatienter att göra sig en visuell bild av sin sjukdom och ägna mycket tid åt att varje dag föreställa sig att cancercellerna blir mindre och mindre till dess de helt försvinner. Simonton har haft betydande framgång med denna metod, som naturligtvis är en form av självhealing.

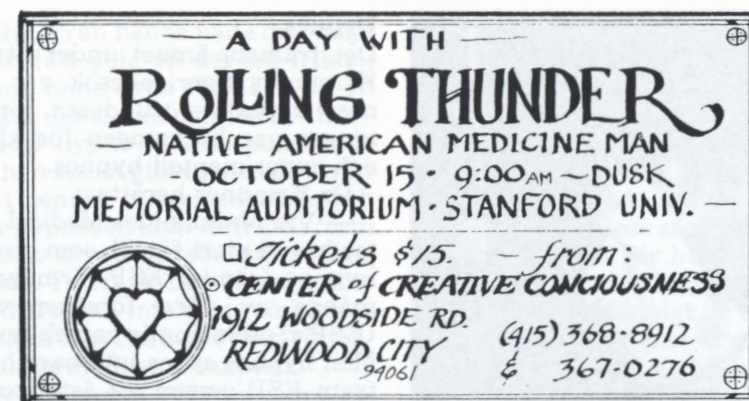
Fordras tro för att healing skall ske?

— Ja, men tro är också nödvändig, när man går till en läkare. Tror man inte på doktorn, så blir man inte så lätt bra.

Kanske "tro" är nyckeln till förståelse av healing?

— Mycket möjligt.

Dr Krippner berättar också om sin vän den indianske medicinmannen Rolling Thunder, som demonstrerat healing. En del av Krippners bok *Song of the Siren. A Parapsychological Odyssey* (Harper & Row, 1977) handlar om Rolling Thunder. Han är vad man kan kalla en shaman, en helare, som för vidare stamtraditioner att utnyttja krafter i naturen. Han använder örter, re-nande ritualer, och han ber till den Store Anden. Rolling Thunder anser att han får sin kraft från örnen, som är en så kallad totemfågel för honom. För närvarande arbetar han med en healingretreat i Nevada, dit folk kommer från både USA

Stanley Krippner, Ph.D., är ett känt namn inom parapsykologin och hypnosforskningen. I tio år var han director för det mycket uppmärksamade Maimonides drömlaboratorium i New York. Numer är han program coordinator vid Institutet för humanistisk psykologi i San Francisco, Kalifornien. Han är också redaktör för en parapsykologisk

tidskrift, *Psychoenergetic Systems*.

Hösten 1977 besökte han för tredje gången Sverige och höll föredrag på olika platser, mest om hypnos.

— Jag gläder mig mycket åt att vara i Sverige, sa dr Krippner till Sökaren. Varje gång jag varit här har jag kunnat träffa personer som varit intresserade av parapsykologi.

och Europa för att få behandling. Flera doktorer är intresserade av hans verksamhet.

Men motsatsen till healing, alltså andlig kraft för att skada, är det möjligt?

— Ja, om medvetandets krafter kan bota, så kan de också skada.

Kan man på det sättet döda ett djur, eller till och med en människa?

— Jag har aldrig sett detta själv, men jag skulle tro att det är möjligt. Vi vet att liksom självhealing kan ske, så kan man på motsvarande sätt skada sig själv, exempelvis genom negativa tankar. Om en helare på avstånd kan inverka på en annan persons medvetande, så kan man misstänka att även människor med ont syfte kan ha inverkan på andra.

Har det gjorts några undersökningar av detta?

— I exempelvis den antropologiska litteraturen finns redogörelser för vad vi kallar häxeri eller voodoo. Om nu en person vet att det vilar en förbannelse över honom, skulle det vara mycket lätt att förklara den personens död så att hans egen tro på förbannelsen, och på hans förestående död, har skapat självförstörande krafter hos honom. Jag har inte heller sett något väl dokumenterat fall där en person har dött utan att själv veta om förbannelsen, som vilat över honom. Men jag har hört att det skall finnas laboratoriefall, där man med ett slags omvänd healing har fått frön att växa långsammare.

Hypnos

Det främsta ämnet under Stanley Krippners Sverigebesök var hypnos. Inbjudare till dessa föreläsningar var Föreningen för klinisk och experimentell hypnos.

Dr Krippner berättar:

— Vid Maimonides Medical Center har vi gjort försök som visat att hypnos främjat ESP-förmåga hos många av våra försökspersoner (ESP = utomsinnlig varseblivning). Men hypnos synes inte bara hjälpa fram ESP genom att åstadkomma avslappning, utan även genom avspänning av en persons trossystem, så att han blir mer öppen till existensen av psykisk förmåga hos sig själv.

Är avslappning nyckelordet?

— Försökspersonen skall inte endast slappna av, utan även vända sin uppmärksamhet inåt och undvika allt som distraherar honom. Vid Maimonides görs för närvarande experiment där försökspersoner sätts i en bekväm stol och får slappna av. Halva ping pong-bollar placeras över deras ögon. Försökspersonerna börjar då se bilder på insidan av dessa bollar, och de bilderna har ibland samband med bilder som någon tittar på i ett annat rum. Antalet träffar vid sådana telepatieexperiment är mycket stort.

— När man slappnar av, tillåter man sådan information som vanligen inte är tillgänglig, att komma upp i medvetandet. En del av detta kan vara paranormalt till sin natur.

Kan en hypnotiserad person vara i kontakt med ett universellt undermedvetande?

— Jag tror att vi alla är i kontakt med det universella undermedvetna under våra dagliga göromål, fastän vi inte är medvetna om det. Men i hypnotiskt tillstånd och i drömmar torde informationer från det undermedvetna komma upp i medvetandet lättare än eljest.

Kan man säga att alla människor i djupet av sitt väsen, på den undermedvetna nivån, är en och samma individ?

— På den undermedvetna nivån har vi alla delvis tillgång till samma kunskaper. Några vill förklara detta fenomen så att universum i verkligheten är ett hologram. Ett hologram är en bild, som i varje del innehåller allting som bilden består av. (Holografi är en metod för fotografering utan lins, där de ljusvågor som utgår från föremålet registreras på en plåt i form av ett interferensmönster. När den fotografiska bilden, eller hologrammet, placeras i en koherent ljusstråle, såsom en laserstråle, återskapas det ursprungliga vågmönstret, och en

tredimensionell bild uppkommer. Vilken del av hologrammet som helst ger upphov till den fullständiga bilden.) Om man skär upp hologrammet, har man fortfarande samma bild. Hur liten del man än skär ut, så innehåller den ändå bildens alla delar.

— Kanske är medvetandet som ett hologram. Kanske har vi alla på medvetandets djupaste nivåer samma informationer. Som Edgar Cayce en gång sa: "Varje atom innehåller all den information som finns i universum." Så kanske varje människa i psykets djupa skikt äger samma informationer som alla andra, eller åtminstone tillgång till de informationerna. Frågan blir då hur man skall kunna göra dessa informationer tillgängliga för det normala medvetandet, t.ex. under ett parapsykologiförsök.

Idén om ett universellt medvetande påminner ju om Gudsiden!

— Ja, och därför har den amerikanske filosofen Paul Tillich betecknat Gud som varats grund. Han såg Gud som det väsende, eller den process, i vårt djup som vi är i kontakt med på vårt medvetandes allra djupaste nivå.

Har du personligen en Gudstro?

— Jag tänker mig Gud som varats grund, som källan till de skapande krafterna i universum, och som den grundläggande processen i djupet av människans väsen. När man möter sådana fundamentala mänskliga sanningar och värden som skapande och kärlek, då är det fråga om aspekter av Gud.

Det påminner om vedantiskt tänkande!

— Ja, de vedantiska filosoferna var bland de första som hade idéer av detta slag, och det är intressant att se hur dessa begrepp då och då uppträder i andra kulturer. Känner du till *Course on Miracles*? Det är en mycket märklig serie böcker, som tillkom för tio år sedan genom ett slags diktamen till en kvinnlig amerikansk psykolog. Först trodde hon att hon höll på att förlora förståndet, eftersom hon var ateist och inte hade något intresse för andliga ting.

— Hon hörde röster och började skriva ned de budskap som rösterna förmedlade. En annan psykolog läste detta och började följa de lärdomar som där gavs, och det förändrade hans liv. De första utomstående som fick veta något om detta var Douglas Dean och Judith Scotch. När jag fick reda på budskapens existens, gjorde jag en person bekant med dem, vilken kunde donera pengar, så att materialet blev publicerat. Nu finns det flera

tusen exemplar av *Course on Miracles*. I Amerika studerar många människor dessa böcker. För min del har jag alltid en av dem med mig, vart jag än reser, och jag går igenom en ny lektion varje dag! Där finns exempelvis några lektioner om healing. Det sägs bl.a. att healing äger rum i det ögonblick den sjuke inte längre finner att smärta har något värde för honom. Ingen väljer att uppleva smärta, såvida han inte tror att den ger honom något av värde. Sjukdom är ett avgörande, det är ett val av svaghet i den felaktiga övertygelsen att det är styrka. När detta händer, uppfattas verklig styrka som ett hot och en fara. Sjukdom är en metod. Den sjuke blir frisk, så snart han blir ansvarig för sina tankar. Skuld och sjukdom är samma sak, men när man blir frisk, så kan båda försvinna. — Lektionerna i *Course on Miracles* är mycket intressanta, mycket djupa och andliga.

Vad anser du om möjligheten att genom hypnos vinna kunskap om tidigare liv, som man levtt?

— Genom hypnos kan man få informationer om "tidigare liv". Nästa steg är att undersöka om en person som under hypnos framträder som en tidigare inkarnation, verkligen har levat på nämnd tid och plats. Men hypnos är bara en av flera metoder som kan användas inom reinkarnationsforskningen.

Du tror inte att det är fantasier som kommer fram under hypnos?

— Man kan, som sagt, kontrollera riktigheten i vad som sägs. I Förenta staterna fick för flera år sedan fallet Bridey Murphy stor publicitet. Det beskrevs i en bok av Morey Bernstein, en amatörhypnotisör, "The Search for Bridey Murphy" (sv. övers. "Sökande i det fördolda", Saxon & Lindströms, 1956) som blev en bestseller. En kvinna berättade under hypnos om ett tidigare liv i Irland. När sedan några forskare studerade fallet, fann de att denna kvinna som liten flicka hade bott i Chicago, där hon haft grannar som var irländare, och en av dessa hade haft namnet Bridey

Murphy. Från henne hade den unga flickan fått veta en del om Irland, och hon hade även fått lära sig en irländsk dans, som hon sedan utförde under hypnos. Dessa kunskaper hade hon sedan glömt, men de fanns kvar i hennes undermedvetna, och under hypnosen kom de fram i form av ett liv som hon sade sig en gång ha levat. Fallet Bridey Murphy förklarades alltså inte som reinkarnation, utan som fantasier med rötterna i undermedvetna minnen.

Är reinkarnationsläran sann eller falsk?

Stanley Krippner hänvisar till *Course on Miracles*, där det sägs att vår enda fråga bör vara: är begreppet reinkarnation till någon hjälp?

— Om begreppet är till hjälp, vill jag inte kritisera dem som använder det, eftersom parapsykologin fortfarande undersöker fall av reinkarnationstyp och alla väsentliga fakta ännu inte är kända.

Men det är ändå en viktig fråga om reinkarnation är en sanning!

— Ja, men det finns många fenomen som vi helt enkelt ännu inte har tillräckliga kunskaper om för att kunna bedöma.

Det måste vara mycket svårt att bevisa reinkarnation.

— Ja, mycket svårt.

Är det alls möjligt?

— Jag vet inte om det är möjligt med våra nuvarande metoder. Man kan ju alltid tänka sig att korrekta uppgifter om tidigare inkarnationer från barn, som i 2—3-årsåldern börjar erinra sig att de levat förut, beror på ESP, inte på reinkarnation.

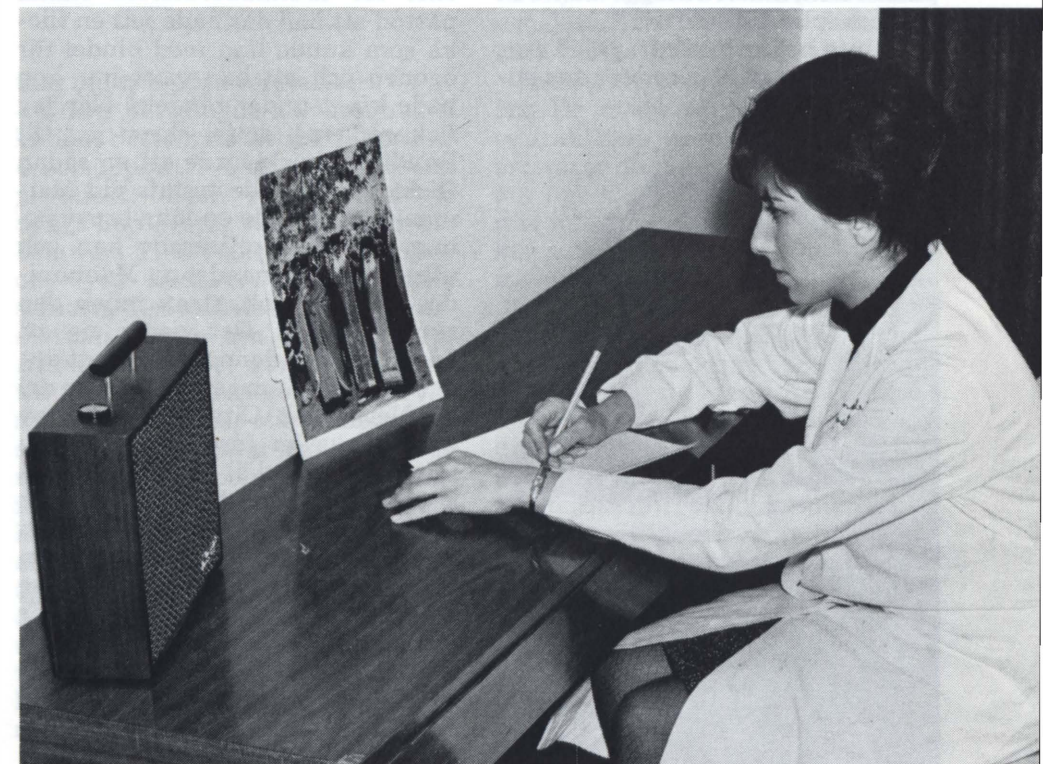
Uri Geller

Vad anser du om Uri Geller? Är han äkta?

— Vi vet ännu inte tillräckligt för att kunna göra en säker bedömning. Geller är inte positiv till att arbeta tillsammans med vetenskapsmän. Ännu finns nog inte så värst mycket laboratoriebevis för hans förmåga, fast jag är mycket öppen, när det gäller honom. Men det är en skam, tycker jag, att han inte är mer villig att samarbeta med vetenskapsmän. Vid tre tillfällen har han lovat att komma till Maimonides Medical Center för tester. Men inte någon gång har han dykt upp. Detta är mycket olyckligt, för vi hade tänkt ut experiment med så sträng kontroll att illusionister inte hade kunnat göra något under de betingelserna. Illusionisten James Randi, som är en av Gellers hårdaste kritiker, kom till Maimonides, och han kunde inte göra några trick där. Så om Geller hade ställt upp hos oss, så hade han övertygande demonstrerat paranormal förmåga om han så bara hade klarat ett enda av proven.

— Starkast intryck av Gellers samarbete med vetenskapsmän gör, tycker jag, hans demonstrationer för parapsykologen W.E. Cox. Hos honom uppges Geller ha böjt nycklar, medan Cox höll i dem; han fick även igång en klocka, som Cox hade stannat med hjälp av en aluminiumremsa i urverket.

— Sedan inbjöd Cox Geller till flera experiment, eftersom vetenskapliga experiment behöver upprepas innan bestämda slutsatser

Kvinnan på bilden är en telepatisk "sändare" under ett drömxperiment på Maimonides drömlaboratorium i New York. En annan person skall i drömmen uppfatta bilden.

kan dras. Men Geller svarade inte ens på Cox' brev! Jag tror inte att Geller är så användbar för vetenskapen, eftersom han inte tycks vara intresserad av vetenskapligt förfarande. Så jag tror att vi bör studera andra psykiker, som kan göra lika intressanta saker som han men är mer villiga att samarbeta med vetenskapsmän — exempelvis Ingo Swann, med vilken Russell Targ och Harold Puthoff har gjort många fler, och mer intressanta, experiment än med Geller. Det finns mycket litet pengar inom parapsykologin, och det som finns bör användas på bästa sätt, bl.a. för studium av personer med vilka man kan göra vetenskapliga undersökningar.

Vad anser du om boken *The Geller Papers*, där flera vetenskapsmän redogör för experiment med Geller? (Se Sökaren 9, 1977!)

— The Geller Papers är en populär bok, inte en vetenskaplig avhandling. Den uppsats av Cox som jag nyss nämnde, finns med i The Geller Papers, men den var ursprungligen publicerad i en vetenskaplig tidskrift. De flesta av de andra uppsatserna är inte tillräckligt detaljerade för att man skall kunna fullständigt förstå hur experimenten har utförts. Mitt förslag till dem som medverkar i The Geller Papers är att de utarbetar tillräckligt detaljerade redogörelser och publicerar dem i vetenskapliga tidskrifter. Då får vi bättre möjligheter till bedömning och jämförelser. Inom vetenskapen bör man inte publicera forskningsresultat i populär form, innan de läggs fram i en vetenskaplig tidskrift.

Är inte heller Puthoffs och Targs uppsats, som publicerades i den en-

gelska tidskriften *Nature* tillräckligt detaljerad?

— Nej, det är den inte. Jag förstår inte varför *Nature* publicerade den. I en parapsykologisk tidskrift skulle den aldrig ha kunnat bli införd. Den innehåller helt enkelt alltför få detaljer om de tre telepatiexperiment som gjordes; där finns exempelvis ingen fullständig beskrivning av experimentrummet. Resultaten av ESP-proven vid SRI gör inte starkare intryck än de resultat som vi uppnått med många försökspersoner under våra experiment med ESP och drömmar vid Maimonides. Vi har haft försökspersoner som gissat rätt bild i 8 fall på 8 försök. Våra undersökningar publicerade vi i flera vetenskapliga tidskrifter med så utförliga detaljer att andra laboratorier kan upprepa experimenten. Därefter skrev vi en populär bok om vårt arbete, *Dream telepathy*.

Anser du att illusionisten Randis kritik i boken *The Magic of Uri Geller* är relevant?

— Nej, Randi är ingen vetenskapligt tränad observatör. Han redogör inte korrekt för fakta. Han riktar många osanna anklagelser mot Targ och Puthoff, vilka de båda forskarna sedan har svarat på. (Se Sökaren 2, 1977!) Jag tror att Randis bok innehåller fler fel än något annat arbete jag läst i ämnet parapsykologi under senare år. När Randi arbetade med boken, skrev han en historia — som han också har upprepat i andra sammanhang — om hur han besökte Maimonides för flera år sedan, medan jag var chef för drömlaboratoriet. Randi påstod att han där hade sett en flicka som kunde läsa med bindel för ögonen och att han visat hur hon hade kikat under bindeln. När jag fick reda på detta, skrev jag till Randi och förklarade att en sådan flicka aldrig hade testats vid Maimonides. Vi hade en lång brevväxling. Till slut retirerade han och uteslöt omnämnandet av Maimonides från sin bok, strax innan den skulle tryckas. Det visade sig att han hade sett denna flicka i ett annat laboratorium i en helt annan del av New York City. På grund av minnesfel eller förväxling eller av mindre etiska skäl hade inte Randi korrekta fakta i det fallet. Det säger en del om hans ringa tillförlitlighet. Både Geller och Randi är tydligen mer intresserade av berömmelse och pengar än av vetenskap. De är professionella underhållare, och jag tror att de gläder sig åt den publicitet som de ger varandra.

Det finns ju mycket gissningar i Randis bok.

— Ja, mycket gissningar, och få fakta.

Vad anser du om dr Hanlons kritik?

— När man läser Hanlons artikel i *New Scientist*, där han angriper Targs och Puthoffs Geller-undersökningar, finner man att han gör påståenden som inte överensstämmer med fakta. Men naturligtvis kunde Targ och Puthoff ha undvikit mycket av detta, om de hade beskrivit sina experiment mer i detalj. Det värsta i Hanlons artikel är idén att Geller kan ha haft en miniatyr-radiomottagare insatt i någon av sina tänder. Om den möjligheten informerades Hanlon av Targ och Puthoff, vilka upplyste honom om att de vidtagit åtgärder mot detta, eftersom de visste att Uris vän dr Andrija Puharich hade uppfunnit en sådan miniatyrapparat. Men Hanlon nämner inte att Targ och Puthoff hade diskuterat denna möjlighet med honom och talat om att de skyddat sig mot den. Jag anser att detta är ett oetiskt handlingssätt av Hanlon.

— Geller är inte bra, men de flesta av hans kritiker är ännu värre! SM

DANSK FORTEANSK TIDSKRIFT

Fortean är "bladet om den fantastiske virkelighed", en ny dansk tidskrift om allehanda märkligheter, mer eller mindre (o)sannolika, i Charles Forts forskarefterföljd. I skrivande stund har två nummer utkommit, där man kan läsa om Bermudatriangeln — naturligtvis! — och om att Charles Berlitz, författare till två bästsäljare om triangeln, själv tycks ha försvunnit där; vidare om bl a frimureriets hemligheter, om pyramidkraften, om tidvattenskraft som en alternativ energikälla, om ett okänt luftskepp över Danmark 1908, om forskning i Henry Kjellsons spår och om Charles Fort själv.

Bladet — åtta sidor i samma format som en kvällstidning — har snygg lay out, men så vidare "seriöst" är det förstås inte. Källkritik och sånt är inte särskilt intressant för en äkta fortean, misstänker man. Men meningen är kanske att fantasin skall få näring, på samma sätt som i science fiction-litteratur, och etablerade sanningar ifrågasätts.

Fortean ges ut av Sphinx forlag i samarbete med Skandinavisk Fort Organisation (Scanfo), adress Classensgade 8, DK-2100 København Ø.

Styrelsemedlemmar i Religjöst Forum. Övre raden fr.v. Arne Björkerup, Messianska Förbundet; Olle Hjern, Herrens Nya Kyrka (swedenborgarna) och Lars-Erik Nyberg, Osivao-New Age Philosophy. Nedre raden fr.v. Friedhilde Bächle, Tongil-familjen; Björn Sahlin, oberoende, och Gun Lanciai, Scientology-kyrkan. (Rapid Foto)

Religjöst Forums första verksamhetsår

Av Björn Sablin

Sedan sällskapet Religjöst Forum kom till i augusti 1976 har vår verksamhet fått både form och stadga. Framförallt inom de nyare samfund, såväl kristna som icke-kristna, tycks man ha känt ett stort behov av en sådan här intresse- och samarbetsorganisation, där man kan ta upp gemensamma juridiska, ekonomiska och massmedieproblem. Däremot har de mera etablerade kristna samfund inte visat så stort intresse för Religjöst Forum.

Religjöst Forums ändamål helt allmänt är följande: 1) Att verka för att FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna tillämpas ifråga om trossamfund och enskilda troende. 2) Att verka för att Sveriges regeringsform, religionsfrihetslagen och brottsbalkens bestämmelse gällande hets mot folkgrupp kommer till tillämpning i frågor som rör trosfrihet. 3) Att utgöra ett forum för saklig informa-

tion om religiösa företeelser.

Under det gångna halvåret har vi kunnat bestämma Religjöst Forums arbetsuppgifter mera konkret och praktiskt. Den organisation vi byggt upp svarar mot de konkreta behoven. Tills vidare arbetar vi inom fyra sektorer: den juridiska sektorn, den sociala sektorn, informationssektorn och dialogsektorn. Alltefter behovet kan det komma till ytterligare sektorer. För närvarande står vi inför startandet av en sektor som granskar skolboks- och universitetsläroboksproduktionen inom ämnet religionskunskap. Det är i sektorerna som det verkliga arbetet inom Religjöst Forum skall äga rum. Styrelsen skall bara ha administrativa och samordnande uppgifter. Ledarna för de olika sektorerna informerar styrelsen fort-löpande vilka frågor man arbetar med.

Vi har redan från början fått en

stabil och pliktmedveten styrelse, bestående av följande personer: ordf. redaktör Björn Sahlin, vice ordf. pastor Olle Hjern, sekr. tjänsteman Arne Björkerup, kassör fröken Friedhilde Bächle, informationssekreterare pastor Gun Lanciai, suppleanter civ.ing. Curt Berg och herr Lars-Erik Nyberg, revisor tempelföreståndare Jörgen Sundvall. Alla deltar aktivt i styrelsearbetet.

Hittills har Religjöst Forum medlemmar och även representanter från ungefär tjugo av de ca åttio samfund som finns i Sverige. Medlemskapet är individuellt, eftersom många samfund av ideologiska skäl inte kan delta i en sådan här verksamhet. Men observera att Religjöst Forum inte är en ekumenisk organisation. Den har inte inskrivet i sitt program att arbeta för ett samförstånd som leder till samgående i likhet med de kristna kyrkorna. Vi vill bara arbeta med praktiska frågor av gemensamt intresse. Däremot finns det ett stort intresse för dialog mellan de enskilda medlemmarna från olika samfund. Det har lett till att på de månatliga medlemsmötena olika samfund får presentera sig i form av föredrag, filmföreläsning, musik, litteratur osv. Därigenom lär vi också känna och förstå varandra bättre. Framförallt är det de förföljda och smutskastade samfund som på det här sättet får en riktigare framtoning. Bland de samfund som hittills presenterat sig kan nämnas New Age Philosophy, Unification Church (Tongil-familjen), ISKCON (Hare Krishna) och Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga (mormonerna).

Samfundens problem är av olika art. De nyare samfundet har huvudsakligen problem av juridisk art samt med massmedia. Ensamman har samfundet många gånger inte kunskaper och kraft att själva klara upp sådana situationer. Inom Religjöst Forums ram vill vi ge sådana möjligheter. Därför har vi knutit in mycket skicklig jurist, advokat Lennart Hane i Stockholm, till oss. Han är en av de få advokater som har erfarenheter av juridiska frågor i samfundssammanhang, förutom att han har ett dokumenterat intresse för mänskliga fri- och rättigheter. Han har också intressanta synpunkter på den rådande religionsfrihetslagstiftningen. Vårt samarbete har inletts med att han hållit ett offentligt föredrag om dessa frågor den 23 januari 1978.

För att samfundet bättre skall

Forts. på sidan 16

MYTEN OM GUD INKARNERAD

Vi måste erkänna att Jesus var en människa, utsedd av Gud, men inte själv Gud, anser några engelska teologer.

Sju engelska teologer, som är be-
kännande kristna, har väckt åtskil-
lig uppmärksamhet genom en bok
med titeln *The Myth of God Incar-
nate* (Myten om Gud inkarnerad)
som kom ut förra året på SCM
Press. Vi omnämnde den kort i nr 8,
1977. Här följer nu en redogörelse
för ett antal huvudpunkter i några
av uppsatserna.

Kristendom är något föränderligt
Kristendomen har från början va-
rit en föränderlig rörelse, skriver
professor John Hick i bokens för-
ord. Det har alltid skett en anpass-
ning till nya kulturella situationer,
varigenom också en oerhörd teolo-
gisk variation har utbildats. Som
T.S. Eliot har sagt: "Kristendomen
anpassar sig alltid till att bli något
som kan bli trott."

På 1800-talet skedde två stora
förändringar i kristen tro som följd
av ökat mänskligt vetande. 1. Man
accepterade tanken att människan
är en del av naturen och har upp-
kommit under en utvecklingspro-
cess på jorden. 2. Man godtog att
Bibels böcker har skrivits av olika
författare under skilda omständig-
heter och inte kan uppfattas som
bokstavliga Guds ord. — Dessa
ändringar i tron gjorde ont, men
anpassningsprocessen är ännu i dag
inte avslutad, eftersom mänskligt
vetande fortsätter att öka. Det finns
i vår tid ett lika starkt tryck som
någonsin tidigare på kristendomen
att justera sig till något som kan bli
trott.

Författarna till *The Myth of God
Incarinate* menar att den förändring
som nu är påkallad är ett erkännan-
de att Jesus var en människa, ut-
sedd av Gud, och inte själv Gud.
Som följd av ökad kännedom om
kristendomens uppkomst måste
man acceptera att den traditio-
nella tron på Jesus som Gud inkar-
nerad, en del av den heliga treenig-
heten, blott är ett mytologiskt och

poetiskt sätt att uttrycka hans sto-
ra betydelse.

Från första början har kristendo-
men varit ett mångskiftande feno-
men, och den är så alltfjämt. De som
i våra dagar tror sig vara ortodoxa
och konservativa kristna, har i själ-
va verket skilda meningar och i all-
mänhet en typ av tro som är av sent
ursprung. Eftersom alltså kristen-
domen förändras, anser sig förfat-
tarna till *The Myth of God Incar-
nate* kunna fortsätta att kalla sig
kristna, trots att deras tro på vikti-
ga punkter skiljer sig från vad som
i våra dagar i allmänhet uppfattas
som sann kristen beaktelse.

Jesus inte Gud men förmedlare
Bokens första kapitel med rubriken
Christianity without Incarnation?
(Kristendom utan inkarnation?) är
skrivet av teologiprofessorn Mau-
rice Wiles. Det är vanligt bland
kristna, säger han, att Jesus uppfat-
tas som helt och fullt människa och
samtidigt som helt och fullt Gud. De
egenskaperna anser de kristna gör
honom absolut unik. Men professor
Wiles ställer frågan om denna — ic-
ke övertygande — syn på Jesus
verkligen är nödvändig för kristen-
domen; kan man inte tänka sig en
kristendom utan tro på gudomlig
inkarnation?

Förr kunde kristna inte föreställa
sig nattvarden på annat sätt än så
att det verkligen var Jesu kropp
(brödet) och blod (vinet) som de
troende vid nattvarden blev delakti-
ga av — det var läran om trans-
substantiationen; tron på Bibeln
som en gudomlig auktoritet innebar
att den uppfattades som ofelbar in
i minsta detalj; och till tron på in-
karnationen hörde som en grund-
förutsättning tron på Jesu jungfru-
födsel. Men numer är det många
som deltar i nattvardsfirandet utan
att tro på transsubstantiationen;
och det finns de som accepterar Bi-
beln som en auktoritet utan att be-

trakta den som ofelbar; det finns
också kristna som bekänner sig till
läran om den gudomliga inkarna-
tionen utan att tro på Jesu över-
naturliga födsel. Så, kristen tro har
undergått förändringar på väsentli-
ga punkter. Vad som förr uppfatta-
des som oundgängligt för kristen
tro, kan man numer reda sig utan.
Därför bör man väl, anser professor
Wiles, kunna vara kristen utan att
tro på Jesu gudomlighet.

Wiles påpekar att inkarnationen
inte direkt utsågs i Nya testamen-
tet, utan är en teologisk konstruk-
tion, byggd på vissa inslag i skrif-
terna. Och de nytestamentliga för-
fattarna var heller inga reportrar,
som berättade om vad som tilldrog
sig, utan de *tolkade* händelserna,
beskrev Jesus som Messias, Männi-
skosonen, Guds Son eller som Ordet
som blev kött.

Jesus som Guds Son, vilken steg
ned till jorden, var, framhåller Wi-
les, ett av de sätt på vilka de första
kristna tänkte och talade om Jesus
— men just inkarnationen, i utveck-
lad form, blev sedan kyrkans sätt
att beskriva Jesus.

Wiles tror inte att Jesus var Gud.
Men ett förnekande av Jesu gudom-
lighet innebär inte ett fullständigt
raserande av kristen tro. — Visser-
ligen uppfattas Jesus som frälsare,
och hur är det möjligt, om han inte
anses vara gudomlig? Men Jesus är
ändå bara en tredjedel av den heli-
ga treenigheten Gud—Son—Ande,
och om den gudomliga aspekten
Son försvinner, så finns ändå as-
pekten Gud kvar. — Och även om
man ser Jesus som en människa,
kan man tänka sig honom som en
förmedlare mellan Gud och männi-
skor.

Wiles anser att ett övergivande av
den metafysiska idén om personen
Jesus som gudomlig inte innebär
att man överger alla religiösa idéer
som brukar förbindas med inkar-
nationen, fastän det givetvis blir en

skillnad. Sanningen om Guds utgi-
vande kärlek och Jesu roll att le-
vandegöra denna i världen skulle
bestå. Man kan för övrigt också
uppfatta mycket av det traditionel-
la språkbruket om Gud—Jesus
bildligt, inte bokstavligt. Men en
trolig följd av att idén om inkarna-
tionen slopas är att även idén om
Jesus som den enda vägen för alla
människor och folk överges. Kris-
tendomen får därmed en mindre
överlägsen och utmanande attityd i
förhållande till andra religioner.

Kristustro i många former

Den på Jesus troende ser i allmän-
het i honom något av Gud, skriver
Frances Young i kapitel 2. Men det-
ta har de troende upplevt på skilda
sätt. Det har funnits, och finns,
kristna beaktare i många olika
kulturer, och de har varit männi-
skor av skilda slag med olika för-
hoppningar och förväntningar. Det
är därför naturligt att det har fun-
nits, och alltfjämt finns, olika sätt
att uppfatta Kristus på. Även
inom en vanlig kristen församling
tolkas läran om Kristus olika av
olika beaktare, ja, det torde i själ-
va verket finnas lika många tolk-
ningar som det finns huvuden.

Tro på Jesu gudomlighet har in-
om kyrkan uttryckts i bestämda
teologiska termer, vilka kommit att
anses som rätt tro. Detta har skapat
intolerans och även skynt bort det
faktum att det finns en rik variation
av Kristustro. Ja, man kan även
uppleva Kristus på annat sätt än
som en unik inkarnation av Gud.

Man skall ha klart för sig, menar
Young, att traditionella former av
Kristustro långt ifrån att vara ut-
tryck för uppenbarad gudomlig
sanning i stället beskriver vad
människor trott i en bestämd histo-
risk miljö. Om vi läser Nya testa-
mentet utan glasögon som färgats
av senare tiders dogmatik, framträ-
der en Kristusbild, eller snarare
— bilder, som skiljer sig från senare
ortodoxi. Det är kulturella faktorer
som bestämt de dogmatiska former
som tron på Kristus har tagit, var-
vid det uppkommit teologiska
konstruktioner som bär på be-
tydande inneboende svårigheter.

I kristen teologi kallas Jesus
Messias, Kristus, Människosonen,
Guds Son, Herren, Logos etc. Dessa
"titlar" har ingående diskuterats
och förklarats av teologin, och det
har sagts att de är unika för Jesus
från Nasaret. Men, säger Young, tit-
larna fanns i den antika miljön re-
dan innan de första kristna började
använda dem om Jesus. De påträffas
i icke-kristna dokument med
icke-kristna tolkningar. När titlar-

na användes om Jesus för att ut-
trycka de Jesustroendes förvis-
ning om frälsning, fylldes de med
nytt innehåll. Men Jesus använde
dem inte om sig själv. Han påstod
sig inte vara Messias etc. Endast ti-
teln Människosonen sägs ha an-
vänts regelbundet av honom själv,
men på ett förbryllande sätt, efter-
som det är osäkert vad titeln inne-
bär och eftersom Jesus i vissa tex-
ter tycks avse någon annan än sig
själv.

Det torde i det judiska samhälle
där Jesus levde och verkade, ha
funnits politiska, sociala, nationa-
listiska, profetiska, religiösa, apo-
kalyptiska och övernaturliga för-
hoppningar av skilda slag, alla för-
knippade med olika slags titlar.
Nya testamentet återspeglar en
önskan att se alla dessa förhopp-
ningar uppfyllda i Jesu person.
Young menar att en beskrivning
av Jesus som *den som uppfyllde al-
la Guds löften* bättre uttrycker Nya
testamentets lära om Kristus än
idén att han var en gudomlig inkar-
nation.

Kyrkans kristologi måste natur-
ligtvis ha en viss grund i Jesu mis-
sion, men den behöver inte vara
identisk med Jesu egen förkun-
nelse och är det förmodligen inte hel-
ler. Somliga av Jesu samtida upp-
fattade Jesus som en rabbi, andra
som en profet, andra som en zea-
lot, andra som en under- och hel-
bräddgörare, somliga kallade ho-
nom Herren, andra Messias, andra
Guds son osv. Såväl under sin livs-
tid som inom den tidiga kristna
kyrkan tolkades han på skilda sätt
av skilda personer och grupper.

Nya testamentet beskriver inte
Jesus som en gud, hävdar Frances
Young. "När Paulus skrev: 'Gud
har i Kristus försonat världen med
sig själv', är det osannolikt att han
hade en nicensk slutsats i tankar-
na." Paulus menade bara att allt
som Jesus verkade var från Gud,
vilken genom sin utvalde försonade
sig med mänskligheten. Paulus kal-
lar aldrig Jesus Gud eller identifie-
rar honom med Gud. Jesus gör
Guds verk, är Guds sändebud och
handlar på Guds initiativ. Hans
sonförhållande till Gud uttrycks in-
te i termer som innebär att han har
gudomlig natur, utan han är Guds
son till följd av utvaldheten och
lydnaden till Gud. Jesus framstår
som "en sann bild av Gud".

Young menar att det finns många
sätt att uppleva Jesus på, och vi bör
acceptera den rika variation som
finns. Varje religiös tolkning har
sitt berättigande, och ingen kan an-
ses vara den oomtvistliga sanning-
en.

Många gudamänniskor

Okunnigheten om hur myten om
Jesus som Gud inkarnerad har bil-
dats är stor, skriver Frances Young
i kapitel 5, men idéer om gudamän-
niskor var vanliga i den antika
världen.

En icke-kristen författare, Cel-
sus, som polemiserade mot de krist-
na, nämner många personer i Pale-
stina som vandrade omkring och
sa sig vara Gud, Guds son eller en
gudomlig ande. En del sådana per-
soner i antiken hade åtskilliga an-
hängare. Kanske det bland dem
också fanns medvetna bedragare,
ty beredvilligheten att tro på det
övernaturliga var stor hos enkelt
folk, liksom ofta godtroheten.

Om flera stora filosofer, ex-
empelvis Platon, berättas det —
före Jesu tid — att de haft gudom-
ligt ursprung. Den försokratiske fi-
losofen Pytagoras sades vara son
till guden Hermes. Om Apollonius
från Tyana skrev Filostratus (e.
Kr.) en biografi som ofta har åbe-
ropats som en parallell till de sy-
noptiska berättelserna om Jesu liv.
Om Apollonius sägs bla att han
blev till genom jungfrufödsel och
att han gjorde underverk.

Framstående regenter hyllades
och dyrkades som gudar, exempel-
vis Alexander den store, Julius
Caesar och kejsar Augustus. Plu-
tarkos berättar att natten innan
Alexanders föräldrar hade "full-
bordat äktenskapet", drömde hans
mor att en blix, som får förmodas
ha kommit från Zevs, träffade liv-
modern, och så blev då Alexander
Zevs, dvs Guds, son.

Under antiken föreställde man
sig gärna att släktskap rådde mel-
lan gudar och stora människor. Och
gudar som Herakles, Dionysos och
Asklepios ansågs från början ha
varit människor, som sedan vunnit
gudomlighet och odödlighet. Roms
mytologiske grundare Romulus
tillskrevs gudomlig natur. Enligt en
legend föddes han av en jungfru,
befruktad av en gud; sedan han dött
uppenbarade han sig för att ge or-
der åt sina efterträdare; han blev
också efter sin död föremål för till-
bedjan.

Titlar, som gavs Jesus, har mot-
svarigheter i den tidens kejsarkult.
Exempelvis beskriver en asiatisk
inskriftion från 48 f.Kr. Julius Cae-
sar som "uppenbarad gud, Ares
och Afrodites avkomma" och
människors frälsare. En marmör-
pedestal från Pergamon har ins-
skriftionen "Augustus, son av en
Gud, kejsare och gud, härskare över
land och hav". Även sådana be-

Forts. på sidan 16

DET FROMMA FALSARIET

Fil.dr BIRGER EDMAR, som är ordförande i Förbundet Religion och Kultur, är mycket kritisk till delar av kyrkans lära. Han vill att vissa otidsenliga inslag i trossystemet skall avlägsnas, så att den kristna tron åter kan bli en bärande kraft i människornas liv.

Kristendomen ingår som en omistlig del i vårt kulturarv; den har präglat vår syn på människan och samhället. Den kristna kyrkan har, framför allt under medeltiden, dominerat tänkesättet och politiken — man kan också tänka på konsten — låt vara ofta själv fången av begär efter makt och inflytande.

Men kyrkan har inte kunnat hålla jämna steg med livet; människorna har i vår tid gått den förbi. Ändå står den kvar, trots sina brister, som en samlingspunkt för idealitet, hopp och längtan, men något andligt ledarskap utövar den inte längre. Religionen har mer och mer blivit en privatsak. Det är alltför mycket i kristen lära och förkunnelse som är otidsenligt och stöter bort — "det mesta är fel".

Om kyrkan skall kunna återta sin ledande ställning, bli en bärande och sammanhållande kraft i människornas och samhällets liv, måste den undergå en genomgripande reformation. En mängd stötestenar, som människor i fromt men ovist nit lagt ut, måste avlägsnas. Vilka? Det skall vi försöka visa i det följande.

1. Den första punkt som kommer ifråga rör *världsbilden* — och därmed också gudsuppfattningen. Naturligtvis har den gammalkristna "trevåningsbilden" av världen i praktiken för länge sedan övergivits: helvetet i källarvåningen, Gud Fader tronande i vindsvåningen och människan i mitten. Andra trosartikeln "nederstigen till dödsriket" och "uppstigen till himmelen" motsvaras ju inte av verkligheten. Vad finns i jordens inre och hur ser det ut i den ödsliga rymden? — Och när det gäller uppståndelsen från de döda — vad är det för mening med att en kropp uppstår? För att sedan dö igen? Och var skall alla kroppar befinna sig? Det ingick i forna tiders vidskepliga tro att de döda kunde lämna sina gravar — sådant berättas t ex ha skett vid Jesu död. Över huvud finns det i antik

litteratur en mängd berättelser om underverk och magiska konster, liksom vi läser i evangelierna att vatten blir vin, onda andar far in i en svinjord, det är möjligt att gå på vatten osv. I mänsklighetens intellektuella barndom skilde man inte mellan verklighet och dikt.

Skapelsehistorien måste betraktas på liknande sätt. Som alla andra folk har också judarna sin myt om hur det gick till i begynnelsen. De trodde naturligtvis att det hade skett så i verkligheten — de menade inte att berättelsen skulle tolkas allegoriskt, så som kyrkan nu gör, när bibeln inte stämmer med naturvetenskapen. Vi räknar med jordens ursprung för miljarder år sedan — inte bibelns sextusen. Vi kan följa utvecklingens gång, "livets alfabet", genom tiderna; själva är vi en länk i en stor skapelsekedja. Människan stod alltså inte plötsligt färdig och skön som ett Guds beläte i Edens lustgård, utan vi har spårat hennes ursprung på olika platser av jorden, och vi har följt övergången från död till levande materia, den långa vägen till ande och medvetande med olika själsyttringar; sinne för det sköna, rätta, sanna och goda, ett helt värdesystem, har växt fram — allt har gått mot större differentiering och förfining. — Själva söker vi en mening med livet, där religionen spelar sin stora roll.

Vad annat är religionen än människans trevande försök att finna en uttrycksform för tillvaron i dess helhet? Och tillvaron upptäcker vi bit för bit — så utvecklas religionen hand i hand med vår växande insikt. Vi plockar frukter från kunskapens och livets träd — för att använda gamla bilder — och vi lever i en dubbel verklighet: den yttre, som är sinnenas värld, och den inre, som är aningens och trons värld bortom rum och tid. — Detta är nutidsmänniskans "skapelseberättelse".

2. *Gudsbilden* blir mer och mer frigjord från antropocentriska drag

och blir en symbol för den innersta verkligheten, kraften i den gåtfulla utvecklingsprocessen. Å andra sidan har den kristna gudsbilden fått de drag som Jesus levandegjorde som utmärkande för Gud, som han kallade "Fader": godhet, rättfärdighet, kärlek, barmhärtighet. Men vi kan inte tillägga Gud egenskapen *allsmäktig* med alla de gräsligheter för ögonen som har skett och ännu sker: bottenlöst lidande, som drabbar oskyldiga, plågsam tortyr och bestialiskt mordande, jämte tyfoner, vulkanutbrott, översvämningar, ohyggliga naturkatastrofer av skilda slag. Det är faktiskt rimligare att mera tro på djävulen än på Gud. Där emot kan vi förstå talet om en kämpande och lidande Gud, som också behöver oss i kampen mot det onda och djävulska. Det Goda vilar inte som ett rosenmoln över vår tillvaro utan lever i kamp, uppenbarar sig som en revolt mot det ondas realitet och tyranni.

Talet om Guds allmakt i andra trosartikeln är alltså högst orealistiskt. På samma sätt är talet om Jesus som "Guds enfödde son" meningslöst. Det är en mytologisk term. Att himmelshärskaren nalkas en jordisk kvinna (Jes. 7:14, Matt. 1:22), en jungfru, som sedan föder en son som gudens ställföreträdare och människans hjälpare, är ett från religionshistorien välkänt motiv, som övertagits av urkyrkan. Även textkritiskt sett är jungfrufödelsen (Matt. 1:16, olika versioner) ohållbar. Paulus (Rom. 1:3f.) har också en annan uppfattning ("född i köttet av Davids säd"). Orden vid Jesu dop (Mark. 1:11) "Du är min älskade son, i dig har jag behag" går tillbaka till det gammaltestamentliga "Du är min son, i dag har jag fött dig" — konungen hälsades vid sin tronbestigning som "Guds son" enligt fastställd rit (Ps. 2:7).

3. *Treenighetsläran* förekommer nästan som en magisk formel i de

Ett barn döps i den kristna tron. Den högtidliga ceremonin, i Bromma kyrka, har fotograferats av Rein Vålme.

flesta kyrkliga sammanhang: "I Faderns, Sonens och den Helige Andes namn". Denna tre-guds-föreställning stammar inte från Jesus utan från urkyrkan, liksom dopbefallningen i Matt. 28:16 ff. Det rör sig egentligen om en gammal föreställning om en "tregudsfamilj", vilket religionshistorisk forskning har klarlagt. En sådan tregudsföreställning strider uppenbart mot judarnas och Jesu egen tro på en enda Gud (monoteism). "Helig ande" kan vi uppleva i gudsgemenskap ensamma eller tillsammans med andra. Andens symbol är, som bekant, den himmelska duvan. Duvan var ursprungligen stående attribut till kärleksgudinnan—gudamodern; senare kommer Maria att spela gudamodersrollen.

4. *Försoningsläran* vilar på den underliga tanken att människosläktet påförts en ärftlig synd genom Adams fall för frestelsen genom Eva och ormen. Därför måste "den andre Adam" komma, som genom ett försoningslidande skall återlösa mänskligheten. Även döden var en följd av synden, t o m sjukdom betraktades som ett syndastraff (jmf Mark. 2:5). Det är en egendomlig judisk-kristen teologi att Gud före världens skapelse har fastställt en frälsningsplan för alla människor med utgångspunkt från "egendomsfolket" i en undagömd vrå av världen; i själva verket är denna utkorelses tanke en måttlös form av egocentricitet. Därefter är det märkligt att Gud tydligen förutsåg att människan skulle falla och sedan behöva frälsning redan innan han hade skapat denna människa till sin egen *avbild*, alltså fullkomlig. Nästa steg i planlösheten är att när Adam och Eva fallit i synd, skulle Gud sända sin egen son, "den andre Adam", för att denne genom korsets död skulle försona människan med Gud. Ett sådant försoningsoffer är inget annat än en reminiscens av hedniskt offerväsen för att få "en nådig gud". Tegnér kallade denna försoningstanke för en gräslig slaktaridé. Jesus blev påskalammet, det lamm som en gång översteprästen slaktade för att folket skulle renas, eller drev ut i öknen bärande med sig folkets

samlade syndabörda. På samma sätt skulle ju också Abraham offra sin förstfödde son Isak. Människan föreskriver i sin okunnighet vad Gud skall tänka och göra. Man blir klar över att man med stor urskillning måste läsa sin bibel, speciellt Gamla testamentet, med alla dess fördomar, villfarelser — inte minst på det etiska området — samvetslöshet och dess grymheter.

5. Så över till "altarets sakrament", *nattvarden*. I sin kyrkliga form har nattvardsfirandet inget stöd hos Jesus själv. Hur skulle "ätandet av lekamen" och "drickandet av blod" kunna leda till andlig gemenskap? Det gällde ju att tillbedja i anda och sanning, och för denna renade gudstro fick Jesus gå i döden. Dylika hedniska riter, som möter i många s k mysteriere-

ligioner runtom i den hellenistiska världen, var givetvis för Jesus liksom för judarna över huvud en styggelse. Jesus hade en sista måltid före den död som han anade; det var en innerlig kärlekens samvaro med lärjungarna, ett naturligt, sannskyldigt påskfirande. De instiftelseord som vi nu läser i det kyrkliga ritualen, kommer närmast från Paulus (1 Kor. 11:17 ff., efter år 50), och hans text har upptagits av evangelietraditionen (något avvikande hos Lukas). Sakrala måltider var vanliga på den tiden; de förekom hos esséerna och i de ovan nämnda orientaliska mysteriekulterna, bland vilka särskilt den från Iran härstammande Mithras-kulten (med tjuroffer) var kristendomens mycket svåra rival.

Det är fullt förklarligt att Paulus

kände sig manad att tillmötesgå de nyvunna hednakristnas behov av en sakral måltid som de var vana vid. Man får en god bild av nattvardsfirandet på Pauli tid vid läsningen av hans ovan citerade brev (man kan f.ö. jämföra 2 Mos. 24:8 "förbundets blod"). Intressant är att i den första kristna katekesen, De tolv apostlarnas lära, från ca år 90, finns inget spår av nattvardsmagi utan där möter en enkel, högtidlig liturgi kring brödet och vinet — detta bröd som bakats av sädeskorn, som en gång varit kringspridda på bergen men nu förenats, förrebildligt för människornas enande i Guds rike!

Vad man söker i nattvarden, försoning och frid, möter som en gåva av Gud i Jesu förkunnelse om Guds förlåtande kärlek till varje människa som känner sin skuld och ångrar den. Kyrkans nattvard har under tidens gång mer och mer fjärrmat sig från Jesu ursprungliga avskedsmåltid (under påsktiden) till ett kultiskt firande vid snart sagt alla tider och tillfällen. På kyrkofädernas tid kunde man tala om nattvarden som en "odödlighetens medicin", och påven Innocentius lät ju på Lateransynoden i Rom 1215 genom transsubstantiationsläran förklara att genom vinningen förvandlades brödet och vinet verkligen till Jesu lekamen och blod. Så långt gick man alltså i vidskeplighet.

6. Vi slutar vår genomgång med läran om *dopets sakrament*. Även här har kyrkan fallit offer för kultmagi. Dopseden är i och för sig gammal. Den fanns hos esséerna, och Johannes döpte som vi vet i Jordanfloden till bot och bättring, ty "Gudsriket var nära". Jesus själv tycks inte ha döpt, eller hans lärjungar, så länge de vandrade tillsammans. Det första kristna dopet skedde enkelt i Jesu namn (Apg. 10:48; jämf 8:37). Dopbefallningen, som endast finns i Matt. 28:19 — här kommer också treenigheten med — stammar inte från Jesus själv, utan är ett senare inskott. Urförsamlingen praktiserade stundom dopet (Rom. 6:3, 1 Kor. 1:16 f.). Genom dopet bekräftades sinnesförändring och lärjungeskap. Barndopet, som är en sed från medeltiden, är för oss en symbolisk handling, varvid barnet upptages i församlingen och därmed också inneslutes i de vuxnas förbön och välönskan för kommande dagar. Steget härifrån är långt till uppfattningen att ett barn utan att ha blivit döpt vore hemfallet åt dödens och mörkets makter, med andra ord skulle bli osaligt. Konfirmationsboken "Grunden" av

Bo Giertz innehåller många svårsmälta och grumliga tankar, som föga överensstämmer med Jesu kristendom och föga gagnar den kristna trons förankring i nutiden. Det måste slutligen sägas att uppläsningen av den "kristna trosbekännelsen" vid ett barndop är fullständigt meningslös för barnets vidkommande; för den vuxne är bekännelsen, som förut framhållits, verklighetsfrämmande, ett spel på stumma tangenter.

Vi kan sammanfatta: den kristna trosläran innehåller flera absurditeter som måste undanröjas. De skymmer det religiöst väsentliga. Kyrkan bjuder här stenar i stället för bröd. Tillvarons eget stora mysterium skall bevaras rent och heligt, inte "förklaras" med vilseledande trossatser och döda symboler som definitivt brustit för trycket av vår kunskap och vår verklighetsuppfattning. Situationen är ohållbar.

Vi citerade i början: "Det mesta

är fel". Kyrkan har en stor trosapparatur. Men Jesus lärde att allenast ett är nödvändigt: anda och sanning.

Den reformation som måste komma, har sin styrka och inspiration från Jesus själv. Han bröt en ny väg inom judendomen och inledde en ny religiös epok, som sprängde hindren. Men han fick med döden plikta för sitt uppror mot den religiösa konservatismen, den av bud och stadgar inskränkta judendomen.

Står kristendomen i dagens samhälle inför sin ödestimme? Kommer reformationen i tid eller för sent?

Anm. Fil.dr Birger Edmar har varit lektor i klassiska språk i Växjö, Malmö och Stockholm och varit verksam som föreläsare, författare av läroböcker och en rad skrifter och artiklar i religiösa och kulturella ämnen. Han är ordförande i Förbundet Religion och Kultur (tidigare namn: Sveriges Religiösa Reformförbund) vilket vill verka för religiös idédebatt och kyrkliga reformer.

PERSONLIGA HOROSKOP

Karaktärshoroskop, partnerskapshoroskop och svar på direkta frågor göres och sändes mot postförskott. Inga förutsägelser göres men råd ges gärna om bästa tiden för att handla så att bästa resultat uppnås. Alla horoskop kostar minst 60:—, karaktärshoroskopen kan även fås för 100:—, 150:— eller 200:— beroende på önskad utförlighet. Ange dag, månad, år för födelsen och om möjligt även klockslag och plats. Många nöjda kunder. Porto tillkommer.

KENTH SKOGLUND

BOX 2018, 824 02 HUDIKSVALL, TEL 0650/163 89

Den heliga

BIRGITTA

En bok om Sveriges största religiösa personlighet genom tiderna. Birgitta är vår främsta uttolkare av evangeliernas djupaste hemligheter och hennes himmelska uppenbarelser utgör en oöverträffad väckelsepredikan.

50 Birgittacitat presenteras här som ett resolut inlägg i den moderna samhällsdebatten om brottslighet och alkoholism, pornografi och prostitution, folksjukdomarnas ökning och kyrkans desorientering.

Framställningen bygger på talrika jämförelser mellan världsreligionerna som bekräftar Birgittas stora auktoritet. Varje sökare kan här finna en osviklig kungsväg till religiösa erfarenheter och högre insikt.

En kvinnas profetiska storhet och moderna prästers litenhet skildras i en 90-sidig, faktafylld och statskyrklig skenhelighet avslöjande bok som sändes portofritt för 10 kr insatta på pg 32 42 50 - 0. Ej pf.

FÖRLAG PER GLANELL

590 98 EDSBRUK

Sökarguiden

FLYGANDE TEFAT I STOCKHOLM

Riksorganisationen UFO-Sverige håller riksstämma lördagen den 18 mars i Folkets Hus, Stockholm. Förutom ufologen Thorvald Berthelsen ser vi att Anders Gernandt, Anders Palm och Sture Wickerts från FOA framträder. Stämman öppnas 14.00 och i pauserna finns en intressant UFO-konstutställning att titta på samt bokbord med UFO-litteratur. Biljetter finns att köpa på Vattumannen Bokhandel, Drottninggatan 83, Stockholm.

VAD ÄR EST !!!

Alla som gått en EST-kurs tycks ha svårt att svara på den frågan. EST lär vara en syntes av alla New Age kurser men ändå något helt annat. EST lovar inte kosmiskt medvetande men väl dagsmedvetande! Du som vill veta mer om EST-kurser kan ta kontakt med Berit Hanell tel: 0758-33327. Nästa kurs i England startar 11-12/3 och 18-19/3, priset är £162 exkl resa, kost och logi.

KURSER

Willy Berlin, elev till Shizuko Yamamoto, lär ut Shiatzu den 4-5 mars på Yoga Centrum. Kursavg. 100:- Föranmälan till A. Mälhammar tel: 08-7165542

YOGA-weekendkurs 11-12 mars i Jenny Basilewskys regi. Strindbergs Blå Tornet. Avg. 70:- Föranmälan till J. Basilewsky tel: 08-274122

MED MERA

ROLF GÖRANSSON ser andar på GALLERI MED MERA tisdagen den 14 mars kl 19 Hornsgatan 29 A. Privata seanser kan du boka genom Lena tel: 916043 mellan 09-10.

Galleri Med Mera har plats för dig som har ont om utrymme. Ring och hör efter!

Vill du veta mer om World Goodwill Newsletter, Trianglarna, världsbönen den Stora Invokationen samt information och broschyrer därom så skriv till: Svenskt Informationscenter För World Goodwill och Trianglarna Box 15004, 750 15 Uppsala.

AKTUELLA FÖREDRAG

Tisd. 7 mars kl. 19.00	Är naturvetenskapen mänsklighetens "slutstation" eller går vägen vidare?
Kurt Wegner ABF-huset, Z-salen, Sveavägen 41
Sönd. 12 mars kl. 19.30	ECK, den hörbara livsströmmen Alvida Lind och Area Madhis Klubb Kamelen, Själagårdsgatan 17
Månd. 13 mars kl. 19.30	Elektriska kraftfält och deras inverkan på levande organismer
Gösta Eklund Måndagsgruppen, Medborgarhuset, sal 13
Fred. 17 mars kl. 19.00	Ny internationell sammanslutning av PSI-forskare, Club of Iceland. Fysik och medvetande. Etiskt ansvar. Forskare och medier.
Jan Fjellander rapporterar från Frontiers of Physics Conference, Island, nov. 1977. ABF-huset, Z-salen, Sveavägen 41

SÖKARGUIDEN informerar om kurser, föredrag och andra aktiviteter i Sverige. Skriv och berätta om aktiviteter som du tror kan vara av intresse för Sökarens läsekrets. Adressen är SÖKARGUIDEN/Per Sellmann, Drottninggatan 85 2 tr., 111 60 Stockholm.

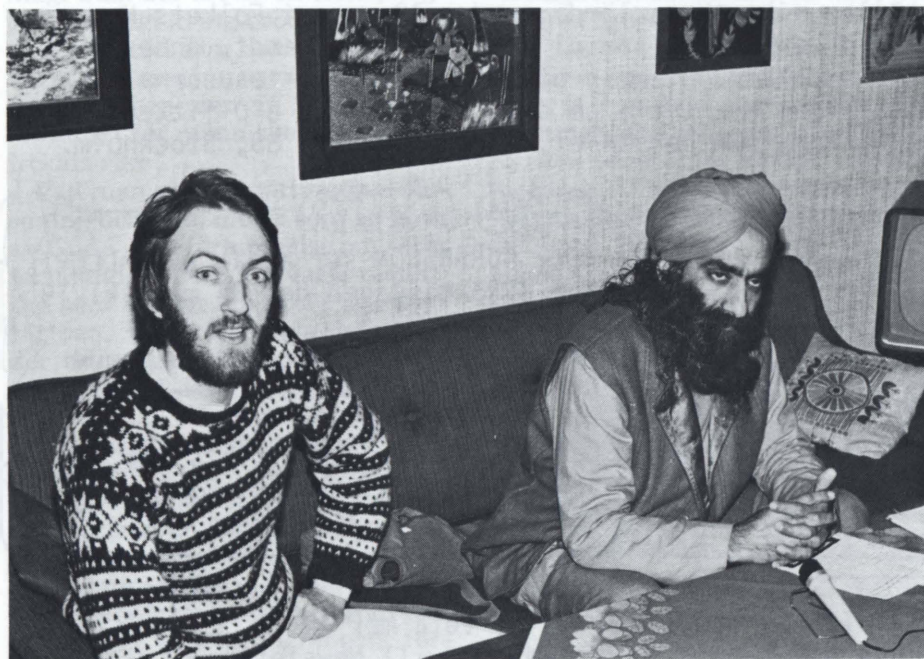

*Skriv till Sökarguiden!
aktuell för varje månad*

PROUT

— för kosmiskt broderskap
och ett nytt, rättfärdigt samhälle

Tony Hickey och Acarya Tadbhavananda för den omdiskuterade rörelsen PROUTs talan i Sverige.

PROUT, som betyder *the progressive utilization theory*, är en världsomfattande social och kulturell rörelse av indiskt ursprung, vilken syftar till att omforma människorna och samhällena så att all korruption och all exploatering av människor upphör och ett nytt allomfattande broderskap, en ny civilisation, bildas.

Rörelsens inspiratör är den andlige ledaren P.R. Sarkar, som sitter på livstid i indiskt fängelse för "anstiftan till mord" — en dom som Sarkars många anhängare i Ananda Marga och PROUT anser beror på falska vittnesmål.

Sökaren har haft besök av två ledande medlemmar av PROUT, Acarya Tadbhavananda, som är organisationssekreterare för Proutist Universal, och Tony Hickey, som är rörelsens finanssekreterare.

Tadbhavananda beskriver sig som en sanyasi (munk) och yogalärare, lärjunge till Shri Shri Anandamurti (P.R. Sarkar). Men fram-

för allt arbetar han med att föra ut PROUTs budskap om en ny, rättfärdig värld. Hösten 1977 kom han till Sverige; men rörelsen planerar att förlägga sitt världshögkvarter till Köpenhamn, så snart man där har skaffat sig en fastighet, och då kommer Tadbhavananda att flytta dit.

Tony Hickey är en ung engelsman, gift, nybliven far, som i Sverige försörjer sig som lärare i engelska hos Studieförbundet. Hans post som finanssekreterare innebär att han skall ha översikt över rörelsens ekonomi; dessutom står han i spetsen för PROUTs svenska gren och skall föra ut dess idéer i det svenska samhället genom föredrag, seminarier och kurser. PROUTs ekonomi är inte lysande, omtalar han, men den förbättras. Pengar kommer in i form av gåvor och som betalning för vissa arbeten; själv gör han en del "trevliga indiska sötsaker", som säljs; men Tadbhavanandas undervisning är

Intervju och foto: SM

kostnadsfri.

PROUT har f.n. närmare 5 000 medlemmar i Indien; i Sverige har nära 100 personer anslutit sig. Hur många proutister det finns i hela världen, vet man inte riktigt, men rörelsen växer.

PROUT tror på "humanism" och "mänskliga värden". Man vill att alla människor skall uppleva sitt arbete som meningsfullt och att deras bästa personliga resurser skall utnyttjas maximalt. Ingen skall behöva känna sig som bara en obetydlig kugge i ett stort samhällsmaskineri, eller vara utnyttjad av kapitalister eller av staten. PROUT vill att ekonomin skall decentraliseras, så att små självförsörjande enheter bildas, där varje enhet har tillräckliga resurser och där människorna är delägare i företagen.

En stor roll i proutisternas ideal-samhälle skall s.k. *sadvipras* spela, dvs. högt upplysta och moraliskt högtstående personer, som skall vara folkets ledare och rådgivare. De känns igen på sina handlingar och erkänns som vägvisare och föredömen samt leder människorna och samhällena till en allt högre materiell och andlig nivå. De motarbetar all korruption och utsugning som hindrar framsteg. De är inte agitatorer utan lärare; de skall inte regera. En *sadvipra* bekänner sig till och verkar för de högsta mänskliga värdena.

Tadbhavananda förnekar att han själv räknar sig till dessa *sadvipras*. Och han kan inte nämna några personer som är *sadvipras*. Vi finner oss alla i en utveckling, säger han. Det ankommer på folket att avgöra vilka som är *sadvipras*.

Var kanske Mahatma Gandhi en *sadvipra*? Ja, det kan man kanske säga, svarar Tadbhavananda. Han var en ledare för folket. Men samtidigt var han hindu. Och en *sadvipra* är varken hindu eller muslim eller kristen eller buddhist. Inre förvandling, eller pånyttfödelse, är enligt PROUTs mening inte beroende av någon bestämd religion.

Tony Hickey säger: — Vi tror inte på religion. Vi anser att religion har en tendens att ge snäva och vidskepliga föreställningar, binda människor i meningslösa riter och skilja dem från varandra; man skiljer exempelvis mellan dem som kommer till himmelen och dem som inte kommer dit. Andlighet är något annat, och större, än religion, och ger människan inre frihet och socialt framåtskridande.

Karaktéristiskt för PROUT är att man inte bara vill sysselsätta sig med inre liv, utan även verka i samhället på grundval av det inre livets erfarenheter. Om man ser människor som kämpar i sin fattigdom, då kan man inte bara gå förbi dem och själv ägna sig åt meditation, utan man vill hjälpa de fattiga till ett bättre materiellt liv och därmed bättre möjligheter att även tillfredsställa den andliga längtan som finns, och längtan att bli lycklig.

PROUTs filosofi är "en livets filosofi", som inbegriper såväl den materiella som den andliga sidan av människan. PROUT kallar sin lära "progressiv socialism", men den skiljer sig från den demokratiska socialismen genom sin andliga grund.

Vad är då andlighet? Jo, säger man, det är inre förvandling till ett medvetande om hela mänsklighetens broderskap. När den inre kvaliteten höjs, andligheten vidgas, då uppkommer ett mentalt tillstånd där man inte skiljer mellan jag, du och de andra. Då upplever man enhet med allt, i ett universellt medvetande.

Ekonomisk decentralisering och politisk centralisering är två principer som PROUT står för. Man vill ha en världsregering, som enar människorna politiskt och gör slut på splittring och strider nationer emellan, men man motsätter sig ekonomisk centralisering, som exempelvis i Ryssland, eftersom det i ett sådant system blir mycket svårt att aktivera människorna, få dem att känna sig delaktiga i arbetet; de tycker att allt tillhör staten, och de saknar ansvar och intresse; det ekonomiska livet stagnerar eller går trögt; systemet ger upphov till diktatur och korruption.

Det politiska systemet skall vara sådant att människorna frigörs materiellt med teknikens och vetenskapens hjälp; de måste ha mat, kläder, bostad, medicin och utbildning. Och de måste befrias från allt för mycket arbete för sitt uppehälle. De skall frigöras från vanliga materiella problem så att de kan utvecklas mentalt och andligt, ges möjlighet att göra det bästa av sitt

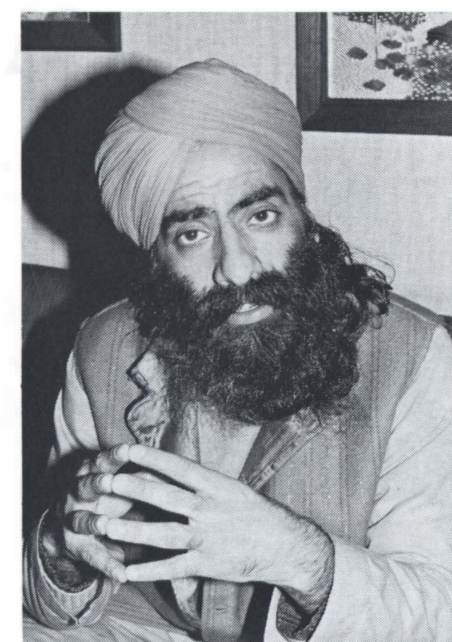
liv, utnyttja sina starkaste sidor maximalt.

Nå, men har vi inte redan mycket av detta i Sverige? Jo, tycker proutisterna. Om regeringen bara vore mer andligt inriktad, skulle den kunna betecknas som en proutist-regering! Men i Sverige finner man en inre nöd. Människorna ser ingen riktig mening med sitt liv.

I den tredje världen, säger Tony Hickey, är praktiskt taget alla högt uppsatta personer korrumperade. PROUT vill bekämpa korruptionen och de rikas och maktigas utnyttjande av människor. Samhällets ledare skall vara moraliskt högtstående personer, som verkar för allas väl och är goda föredömen. Nu är människorna, på grund av dålig ledning, mycket materialistiskt inriktade, vilket gör dem olyckliga.

De andliga och politiska ledarna måste skapa den rätta ideologiska atmosfären i samhället, en atmosfär som försvårar alla onda, själviska handlingar och främjar oegennytta, godhet och andlig pånyttfödelse.

PROUTs ideologiske inspiratör är P.R. Sarkar, alias Anandamurti, som också är Ananda Margas guru. Hur är sambandet mellan PROUT och Ananda Marga? Jo, Ananda Marga är en andlig filosofi, en kult, en andlig väg med bl.a. en bestämd meditationsmetod — grundad på Anandamurtis filosofi. PROUT är en rörelse med en social och ekonomisk teori, där man utifrån en andlig och politisk medvetenhet vill förändra samhället. Inte alla i PROUT är medlemmar i Ananda Marga, och inte alla margister är proutister. Men PROUT stöder helhjärtat Ananda Margas andliga filosofi. Ananda Marga driver sociala inrättningar som skolor och sjuk-

hus; PROUT sysslar med att undervisa människorna om hur samhället kan förändras.

Tony Hickey påpekar att det finns tusentals andliga rörelser i världen idag — av vilka några förekommer i Sverige. Men de medlemmar av sådana rörelser som lever i denna del av världen, är privilegierade; de har inga bekymmer för mat, kläder och bostad, eftersom de lever i ett bra samhälle. Men när man mediterar, får man en känsla, som växer sig allt starkare, att man är ett med hela universum, och man känner sig allt närmare andra människor, blir allt mer känslig för deras situation. Så om man ser en annan människa som far illa, kan man inte bara sitta och se på, utan man vill hjälpa den som lider.

Varje människa är till sin natur

PROUTs fem grundläggande principer

- 1) Ingen bör tillåtas att samla personlig förmögenhet utan samhällets tydliga medgivande eller gillande.
- 2) Alla jordiska, överjordiska och andliga tillgångar i universum bör maximalt tillvaratas och rationellt fördelas.
- 3) Alla fysiska, metafysiska och andliga tillgångar i samhället och i alla enheter bör maximalt tillvaratas.
- 4) Dessa fysiska, metafysiska, jordiska, överjordiska och andliga tillgångar bör avpassas på ett riktigt sätt.
- 5) De metoder med vilka tillgångarna utnyttjas bör variera i överensstämmelse med förändringar av tid, plats och person, och utnyttjandet bör vara av progressivt slag.

ett andligt väsen och vill förverkliga detta väsen. Men yttre problem gör att många endast kan leva för dagen i kamp för att klara sitt liv. PROUT vill frigöra människorna från denna kamp, och för att uppnå denna frigörelse måste korruptionen och exploateringen av människor stoppas. Det är P.R. Sarkars kamp mot detta som har gjort att han satts i fängelse — det är man övertygad om inom PROUT och Ananda Marga.

Tror man inom PROUT på demokrati och allmänna fria val? Ja, förklarar Tadbhavananda — "vi är den mest demokratiska rörelsen i världen". PROUT ser en framtid med politiska folkrörelser. Men en avgörande roll kommer sadvipras att spela som rådgivare, föredömen, visa ledare — utan att utöva någon politisk makt.

Tror PROUT på våld? Nej, PROUT förkunnar universalism, kosmiskt broderskap och hyllar inte våldet som medel. Men man vill å andra sidan inte helt passivt underkasta sig våldet — ty det vore att vara delaktig i våldet. Radikalt icke-våld i alla situationer betraktar man som hyckleri. Men en andligt bestämd social revolutionär rörelse leds av kärlek till människorna, inte av vrede eller hat.

Men de här tidningsuppgifterna om våld och hot om våld och mord från margister? — Allt det där är "bara propaganda", förklarar Tadbhavananda och Tony Hickey. Tidningar som skriver på det sättet kontrolleras antingen av staten eller av ett fåtal personer — sju rika familjer — vilkas korrupta egenintressen hotas av Ananda Marga och PROUT.

Den indiska regeringen sprider

lögner om P.R. Sarkar, Ananda Marga och PROUT, säger Tony Hickey.

— Vi vill skapa en ny värld, ett nytt kosmiskt brödraskap, en världsregering. Vi tror också att varje god journalist vill samarbeta med oss för att föra ut denna gigantiska uppgift. Men alltför många journalister vill bara berätta om sensationella saker; de vill skriva om mord och hot om mord för att öka tidningens upplaga — de vill inte ge sina läsare goda nyheter.

— Det finns 16 miljoner margister. Bland dessa kan det finnas ett fåtal som tror på våld, men det betyder inte att Ananda Marga som rörelse bekänner sig till våld.

Om livstidsdomen mot P.R. Sarkar förklarar Tony Hickey att den är grundad på falska vittnesmål. En av dem som sades ha blivit dödade, är fortfarande i livet. Några lik av personer som påstods ha blivit

mördade, var för gamla, andra var inte tillräckligt gamla. Huvudvittnet, en före detta munk inom rörelsen, kunde inte erinra sig hur många människor han dödat!

Så, alla dessa uppgifter om mord, som anstiftats av P.R. Sarkar, är alldeles otroliga, det är Sarkars anhängare övertygade om. Men för en journalist, som försöker teckna en sann bild av P.R. Sarkar och de rörelser han gett inspiration till, är det mycket svårt att dra bestämda slutsatser. Uppgifter står mot uppgifter. Vilka källor kan man lita på?

Men nog har man ett intryck av att margister och proutister är ideellt arbetande människor med höga ideal. Vi får hoppas att de kan utgöra ett salt i mänskligheten.

*

Adress: PROUT Universal, Täbyvägen 127, 183 40 Täby.

RELIGIÖST FORUM

Forts.

kunna tillvarata sina intressen i juridiska sammanhang har vi arbetat ut en juridisk handbok i stencilform med aktuell lagstiftning på området. Andra frågor vi arbetar med inom de olika sektorerna är t.ex. kyrka—stat-frågan ur religionsfrihetsaspekten, en informationsskrift till sjukhus och andra institutioner, fördelningen av statliga medel mellan samfunden, kontaktförmedling mellan samfund och samhälle, granskning av läroböcker i religionskunskap på olika utbildningsnivåer, behandlingen av samfundsfrågor och överhuvud taget religiösa frågor i massmedia. Vi har redan fått en hel del utrymme i pressen både på riks- och lokalplanet. Vår ordförande har medverkat i Sveriges Radios OBS-Kulturkvarten med ett inlägg i serien "Den nya ockultismen". Vi har överhuvud taget fått bra kontakt med dagstidningarna, framförallt med kulturredaktionerna.

Inom samfunden finns det en stor men hittills outnyttjad potential av kunskaper och begåvning. Det framgår inte minst av Religiöst Forums hittillsvarande verksamhet. Men vi arbetar ideellt, har begränsade ekonomiska resurser och bara fritiden står till vårt förfogande. Vi behöver fler medlemmar, från alla samfund, inte bara från Stockholmsområdet, utan vi vill ha ett kontaktnät över hela landet. Vi inbjuder alla som finner något berättigat i vår verksamhet att delta i arbetet. Vår postadress är: Re-

ligiöst Forum, Box 45077, 104 30 Stockholm. Ordförandens adress: Björn Sahlin, Frägsta gård, 820 64 Näsviken. Tlf 0650/306 05.

MYTEN OM GUD

Forts.

grepp som evangelium och advent förekommer i samband med romerska kejsare.

Dock tycks det inte finnas någon exakt parallell till den kristna läran om Jesus som Gud, och med säkerhet inte i obestriddligt förkristet material.

Men varje människa som under antiken ansågs ha krafter, eller makt, utöver det vanliga brukade få anseende att vara en gud. Legender om människor som fötts på övernaturligt sätt var vanliga, liksom att deras kropp försvunnit vid döden, exempelvis genom himmelfärd. Så det var naturligt att de människor som trodde på Jesus som frälsare, i sin tro gav honom gudomlig karaktär, i synnerhet som hedniska gudar, såsom Herakles, Dionysos m fl, var potentiella rivaler till Jesus.

Frances Young visar att den kulturella atmosfär som lät vissa människor bli betraktade som gudar, genomträngde såväl hedniska kretsar som skilda judiska traditioner vid den tid då kristendomen blev till. Urkristendomens miljö måste ha varit gynnsam för uppkomsten av tron att en människa med exceptionella egenskaper var en gud.

ATMAN — BRAHMAN

Atman och Brahman är två grundläggande begrepp inom hinduismen. Olika religiösa tänkare och skolor förklarar dem på något olika sätt. Men Atman betecknar alltid det djupast inre i alla varelser, vilket anses vara oföränderligt, oförstörbart, till skillnad från kroppen, som är förgänglig. Atman brukar översättas med självet, jaget eller själen, men det bästa är kanske att behålla sanskritordet och förklara dess innebörd.

Upanishadernas vise fann att "djupt i det innersta bakom de skiftande intrycken — skilt från dem, ovan dem — finns ständigt ett tyst vittne", och denna inre verklighet kallade de Atman.* De förklarade vidare att Atman även finns i djuren och i det som växer — i alltings inre finns Atman.

Många människor identifierar sig med sin yttre gestalt. De tänker på kroppen och säger: detta är jag. Men vedantafilosoferna upprepar ständigt: du är inte kroppen, utan du är det inre, Atman.

Vad är då, djupast sett, Atman? När man försöker sig på självbetraktelse, ser in i sig själv och reflekterar över sitt väsens natur, syns det mycket svårt att komma fram till en klar uppfattning om vad "jag" egentligen är. Men Upanishadernas vise svävade inte på målet. De förklarade tveklöst att Atman är ett med Brahman."Djupt i den föränderliga yttrevärldens hjärta finns en oföränderlig Verklighet — Brahman. Djupt i det föränderliga inre livet finns en oföränderlig Verklighet — Atman."* Och med orden *tat tvam asi*, som betyder "du är det", uttryckte de att Atman och Brahman är ett och detsamma.

Brahman är alltså den högsta Verkligheten, den eviga och oföränderliga substans som är universums väsen. Livet är en enhet som tar sig skilda former, och den yttersta verkligheten, Brahman, genomtränger allt, och allt som finns, existerar i den.

När Brahman finns som den oförstörbara själen i en varelse, kallas den Atman. I djupet är alltså människans väsen identiskt med det Absoluta, det Gudomliga, med Brahman. Denna eviga substans existerar inte i tidens och rummets verklighet, utan är fri därifrån och i

sig lycksalig. Den är det innersta i allt, och den är även det vari allt existerar. Den kan sägas vara mindre än det minsta frö och samtidigt större än världssalltet. Alltet vilar i sin helhet i Atman-Brahman.

Atman finns överallt och är utan början och utan slut. Den upprätthåller universum i alla dess delar. Och den är till sin natur vara, kunskap, självmedvetande, lycksalighet. — Detta oföränderliga, oförgängliga är du."Fyllda av Brahman är de ting vi skådar. Fyllda av Brahman är de ting vi icke skådar."*

Den indiske filosofen Shankara (686—718) föreläste och skrev ivrigt under sitt korta liv om detta som han upplevde som den Stora Sanningen att Brahman är Absolut Vara, kunskap och sällhet — och den enda verkligheten. Universums former är däremot inte verklighet, ty de är obeständiga, förgängliga; universum är maya, illusion, det har endast relativ existens.

Brahman är odelbar, utan form och utan namn. Den är bortom allt lidande, i sällhet lysande, av kunskap strålende. Den är gränslöst, rent medvetande. Och du själv är denna Brahman.

Insikten att Atman är ett med Brahman ger människan befrielse, förkunnade Shankara. Men befrielsen kan aldrig komma enbart genom yogaövningar, inläring, läsning av skrifter eller genom gärningar — utan blott genom förståndets insikt att Atman och Brahman är Ett. Shankara hänvisade visserligen till lärare, vilkas anvisningar skall följas, men ytterst är det så att man själv måste inse och med sitt väsen bejaka sanningen.

När lärjungen fått höra sanningen om Atman — och insett den — skall han meditera på denna kunskap, reflektera över den oavbrutet under lång tid. Då kan han uppnå det höga stadium där han upplever sin egen enhet med Brahman, samt sällhet och Nirvanas begärlösa frid, medan han ännu lever på jorden, och han behöver inte återvända till jordiskt liv.

Brahman, som är ditt eget väsen, är den själv-existerande Verkligheten, alltså det som finns till endast på grund av sig självt och inte på grund av något annat. Denna

Verklighet är grunden för vårt jagmedvetande, upplevelsen att vi är ett jag, och den är det tysta, inre vittnet till alla våra tankar. Atman är rent medvetande, som finns i botten av våra olika medvetandestillstånd, vakenheten, drömmen och den drömlösa sömnen. Den är vårt väsens grund.

Hela universum är en verkan av Atman-Brahman, existerar däri och har ingen självständig existens därutanför.

Shankaras "Crest-Jewel of Discrimination", som är en ganska liten skrift (och inte översatt till svenska) innehåller i stort sett de här tankarna. Texten är upprepningar därav och språkliga variationer på dessa teman. En modern tids läsare kan tycka att framställningen inte tillfredsställer hans krav på skarpa, kunskap och djup. Vad Shankara vill säga är något ganska enkelt, nämligen: du är inte din kropp, utan du är själen, som är ett med världssjälen, den enda Verkligheten. För en nutida läsare kan många frågor uppkomma, som inte besvaras av Shankara, exempelvis: hur kommer Herren (Bhagavan, Krishna, Gud) in i bilden? Shankara tar inte avstånd från idén om en personlig Gud, han nämner den ibland, men den tycks inte betyda något för honom. — Och vad är egentligen "rent medvetande"? När man ser in i sig själv, finner man alltid tankar, ingenting annat. Det "tysta vittnet" bakom tankarna erfar vi ingenstans. Finns det — som Upanishaderna och Shankara tycks mena — "något" i mig som tänker alla tankarna, och som djupast sett är jag, eller är det själva tankeprocessen som är jag?

Många frågor förblir olösta, när man möter en gammal tids tänkare som Upanishadernas vise och Shankara. Det torde vara rimligt att inte ha alltför stor vördnad för gamla religiösa och religionsfilosofiska lärare och skrifter. En kritisk attityd är nog att rekommendera till all religiös litteratur, hur mycket helgonskimmer den än omges med.

Det skall slutligen också sägas att inom Ramanuja-traditionen av in-

Forts. på sidan 21

Vad är sanning om ANANDA MARGA?

Journalisten KARL CHRISTIANSEN, Oslo, som tidigare bott sju år i Indien, redogör för den allvarliga kritik som riktas mot Ananda Marga och dess andlige ledare, Anandamurti.

Bland vår tids indiskt inspirerade rörelser är Ananda Marga — Salighetens väg — den mest omstridda. Har inte dess högsta guru och ledare Anandamurti blivit dömd för bl a anstiftan till mord? Har inte disciplin blivit dömda för terrorverksamhet? Senaste nytt kommer från London och Canberra, där indiska diplomater blivit nedstuckna efter att ha fått hotelser om att Anandamurti skall släppas fri, annars...! Till och med Air India International's passagerarflyg skall vara i farozonen, hävdade den indiska High Commissioner.

Men de som tror på Anandamurti och är verksamma i rörelsen, säger något annat. De gör gällande att Anandamurti är oskyldigt dömd, liksom de fem som tillsammans med honom satt på de anklagades bänk. Oskyldiga var också de som blev dömda för attentat. Anklagelserna var uppkonstruerade för att krossa rörelsen och dess ledare. De fällande domarna berodde på falska vittnesmål.

Vad är sanning? Vad skall vi tro? Och om det är sant att oskyldiga människor förföljs och spärras in — vad kan orsaken vara? Är sådant vanligt förekommande i Indien?

En av rörelsens indiska utsända, Acharya Dhrtibodhananda upplyste Sökaren (9, 1975): "Vi bekämpas, eftersom vi arbetar för en moralisk upprustning av samhället och mot korruptionen..." Det är det vanliga svaret.

Men ingen som har förstahandskännedom om indiska förhållanden kan godta ett sådant påstående. Det finns ju många organisationer i Indien som verkar för moralisk upprustning och bekämpar korruptionen, inte minst de gandhianska, såsom Bharat Sewak Samaj, men aldrig har man hört att någon av dessa har blivit förföljd, snarare tvärtom. Varför slår man alltså ned på Anandamurti och hans organisation?

Ligger det något annat bakom

som Ananda Margas nuvarande ledning förtiger? Kan det till exempel tänkas att Anandamurti har strävat efter politisk makt? Men det är det ju många som gör i Indien; till och med kommunisterna fick bilda regering både i Väst-Bengalen och Kerala utan att det ledde till repressalier. Och ingen av dem blev någonsin dömd för brott som de inte hade begått.

En sak som försvaras av vilseledande upplysningar gör sig ju onekligen själv suspekt. Och den inbjuder därmed till närmare granskning. Vi får därför fråga: har de indiska myndigheterna inte mer påtagliga grunder för sin hållning i denna sak?

Ett intressant indicium kom fram i juli 1975, då Indira Gandhi slog ned på sina motståndare. Vid detta tillfälle förbjöds hela 26 organisationer. Men väl att märka inget av de reguljära politiska partierna, vilka fick lov att fortsätta sin verksamhet, även om en del ledare blev arresterade. Förbudet gällde bara ganska speciella grupper: revolutionära marxister, hindu- och muslimfascister, kort sagt extremister från yttersta vänstern och högern, vilka även under normala förhållanden ansetts utgöra en fara för demokratin. I toppen av denna lista stod Ananda Marga och dess underorganisationer.

Skall vi tro att Indiens polis och juridiska myndigheter inte kan se skillnad mellan hög och låg? Eller att Ananda Marga på grund av misstag hamnade i detta sällskap av bara extremister? Nej, myndigheterna visste nog vad de gjorde. Undantagslagen och förbudet kom nämligen först tre år efter det att Anandamurti och flera andra hade arresterats som misstänkta för mord och sammansvärjning.

Hemligheten med Ananda Marga
Men det var inte bara myndigheterna som intresserade sig för rörelsen

Marg Threat To Desai's Life

KUALA LUMPUR, Nov. 19.—The Indian High Commission here has received a letter from the Ananda Marg threatening the life of the Prime Minister. Mr Morarji Desai reports AFP

A High Commission spokesman said yesterday the letter, received two days ago, made no reference to Wednesday's bomb blast in the toilet of the Air-India office here.

He said the letter was signed by the "Universal Proustist Revolutionary Federation", the political wing of the Ananda Marg. It demanded the release of the Marg founder P. R. Sarkar, from jail.

The letter warned that if he was not released, Mr Desai's life would be in danger.

ANANDA MARGA HOTAR DESAI TILL LIVET

Kuala Lumpur, Nov. 19. — Indiens High Commission här har erhållit ett brev från Ananda Marga, där premiärminister Morarji Desai hotas till livet, rapporterar AFP.

En talesman för High Commission sa i går att brevet, som erhöles för två dagar sedan, inte omnämde bombexplosionen i onsdags på en toalett i flygbolaget Air Indias kontor här.

Han sa att brevet var undertecknat av "Universal Proustist Revolutionary Federation", som är Ananda Margas politiska gren. Det krävde att Ananda Margas grundare, P.R. Sarkar, skulle frigges från fängelset.

Brevet varnade att Mr Desais liv skulle vara i fara, om inte P.R. Sarkar blev frigiven.

(Från den indiska tidningen "The Statesman Weekly", 26 november, 1977).

och dess ledare. Jag har ett tidningsklipp från den 10 juli 1971. Det är en specialartikel skriven för "Organiser", det konservativa Jan Sang-partiets huvudorgan. Den stod i opposition till kongressregeringen, men liksom den oavhängiga pressen i övrigt ställde den sig mycket kritisk till Ananda Marga. Under rubriken "The Mystery of Ananda Marga" kommer tidningen först in på Ananda Margas betydande sociala insats, som skaffat dem så många anhängare. Det berättas sedan om P.R. Sarkars fantastiska karriär från järnvägsbokhållare till förgudad ledare för en miljonrörelse. Där nämns också den kultiska dyrkan han åtnjuter som sina troendes "Baba", "Anandamurti" och till och med "Tarak Brahma" eller den högste i personlig skepnad. Allt det finns det i grunden inget att säga om. Men sedan kommer det som skiljer Anandamurti från alla andra framgångsrika andliga ledare, hans politiska ideologi. "Den privat cirkulerande pamfletten 'A Discussion' av Baba (Anandamurti) säger: 'Våld är livets väsen, brist på våld innebär död!'" Och så om demokratin: "Demokrati betyder pöbelherravälde, narrvälde." Och vad är Anandamurtis alternativ? Ganska enkelt: den andliga elitens diktatur, och den eliten är naturligtvis Ananda Margas elit av så kallade "sadvipras", vilkas diktatur bara kan vara till det bästa. Det är först och främst organisationen PROUT (PROUT = Progressive Utilization Theory) som skall förnya samhället. Helst med det goda förstås, men om nödvändigt med våld. "Om en regering ansluter sig till PROUTs ideal, kommer sadvipras att styra. Om de idealen inte accepteras av en regering, kommer säkert en blodig revolution att äga rum och till slut kommer makten att övergå till sadvipras..."

Det unika med Anandamurtis förkunneelse är alltså inte alls erbjudandet om en kombination av yoga, sociala insatser och moralisk upprustning — det finns många sådana erbjudanden i Indien — utan det unika är den politiska målsättningen att en yoga-elit, hans egen elit, bör ha makten i staten och, om så är nödvändigt, tillskansa sig den genom en blodig revolution. All makt, den andliga och den världsliga, skall innehas av en ny ledartyp som är yogi och kommissarie i en och samma person.

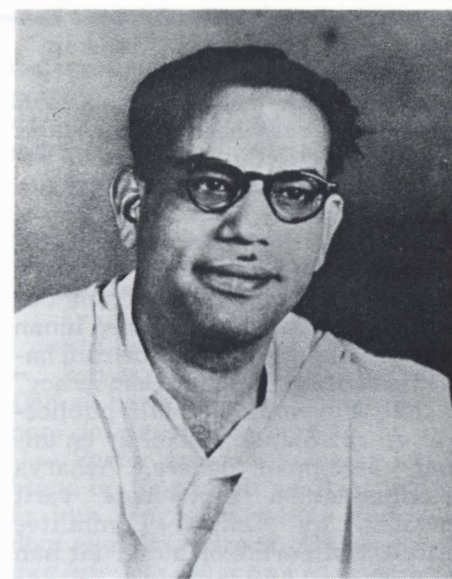
Att en sådan ideologi kan verka skrämmande på många är begripligt. Tidningen citerar ett brev från det indiska inrikesdepartementet,

daterat den 26 april 1967, där det heter att ett av Ananda Margas särdrag är dess många anhängare bland statstjänstemän. "En del poliser medverkar i Ananda Margas vapenutbildningsprogram och ställer sina skjutvapen till förfogande." Myndigheterna räknade med att hälften av polisens superintendenter i förbundsstaten Bihar hade blivit margister. Regeringen hade försökt att förbjuda medlemskap för de statsanställda, men förbudet upphävdes av högsta domstolen, och regeringen var tvungen att ge sig. Men medan regeringen mest ser till statens säkerhet, finns det andra som reagerar mot en doktrin som vill förena det oförenliga: Yogans första bud om ahimsa, icke-våld, och strävan efter politisk makt med hot om blodsutgjutelse. Bland dessa finns hans helighet Jagad Guru Shankaracharya Shri Niranjan Dev Tirth av Puri, som redan den 9 november 1963 i tidningen "Aryavarta" varnade: "Jag varnar alla för sådana organisationer som Ananda Marga och Brahm Kumaris. De är ärkefiender till tron, nationen och mänskligheten. Dessa organisationer vilseleder människor genom att falskeligen säga sig leda dem till yoga... På detta sätt förmår de folk att lämna rättfärdighetens väg."

Hustrun som gjorde uppror

Det annars obegripliga att en socialt engagerad yogarörelse blir föremål för så mycken misstänksamhet och så mycket motstånd i Indien, är kanske inte längre så svårt att förstå. Men hur är det med mannen bakom det hela, han som avtjänar ett livslångt straff för konspiration och anstiftan till mord? Är han en mördare eller en martyr, inkarnerad gud eller psykopat? De troende hävdar det ena, och de som dömd honom till livstids fängelse något annat; uttalande står mot uttalande. Finns det ingen annan vi kan fråga? Jo, det gör det faktiskt — det finns en person som känner honom bättre än dem som dömd honom, men åtskilligt bättre också än dem som dyrkar honom på avstånd, och denna person är hans egen hustru. Och dessutom finns en liten krets av disciplar som träffade honom i det dagliga livet.

Uma Sarkar hade ju all anledning att vara ett positivt vittne. När hon gifte sig med P.R. Sarkar, var han en obetydlig järnvägsbokhållare; hon hade följt honom på salighetens väg, hade varit med honom i hans äventyrliga karriär från andspråkslös småborgare till förgudad

P.R. Sarkar-Anandamurti, brottsling eller helgon?

ledare för miljoner människor, från — inte minst! — tämligen bekymmersamma förhållanden till välstånd och superstatus. Allt detta hade hon honom att tacka för, allt hennes egenintresse måste ha sagt henne att hålla fast vid denna sin enastående make — avundad som hon måste vara av otaliga kvinnor. Hon hade inget att vinna och allt att förlora på att inte göra detta.

Men hon gjorde det till synes helt vanvettiga: Uma Sarkar gjorde uppror mot sin make och gud, då han stod på höjden av sin makt. Tillsammans med sin tolvårige son övergav hon honom och det välmående hemmet. Men inte förrän hon inkallat till ett medlemsmöte och läst upp en förklaring som börjar så:

"Shri Prabhat Ranjan Sarkar, alias Anandamurti, den andlige ledaren för Ananda Marga, är min make. Han är inte bara en andlig ledare, utan han betraktar sig själv som en jämlike med Gud. För att bevisa det har han arbetat en hel del. Men hans begär känner inga gränser. Han är inte tillfredsställd med att arbeta inom religionens område — hans begär är alltför stora. Ju mer makt han fått, desto mer har han strävat efter makt. Det är därför som han totalt glömt vad som är rätt. Han formade inte andliga aspiranter av de pojkar som han lockade till andligt liv. Han började invecka dem i olika slags smutsiga handlingar..."

Detta möte ägde rum den 1 oktober 1971. Men redan då stod inte Uma Sarkar ensam med sina anklagelser. Fyra kända ledare stödde henne. De var alla avadhuter: Vishokananda, som kände Anan-

damurti särskilt väl, eftersom han var hans "personal assistant", Siddhananda, som ledde rörelsens största underorganisation EREWS, presschefen Cirananda och så den kvinnliga ledaren för Women Welfare Section. Beskyllningarna upprepades på en presskonferens i New Delhi med Uma Sarkar i medelpunkten, och nya skakande detaljer kom fram och spreds över hela landet. Men innan den presskonferensen ägde rum hade tidskriften "Secular Democracy" i sitt januarinumner 1972 publicerat en avslöjande artikel av en annan avhoppad ledare, Acharya Krishnananda, som hade varit medlem av Central Committee PROUTist Forum of India, där han bl a skrev: "Anandamurti gjorde gällande att han var Taraka Brahma, dvs. till och med högre och större än Gud. Jag hade blind tro på honom, fastän intellektuell och rationell analys av hans arbete och program ibland gjorde mig förvirrad... Mot slutet av 1970 började Anandamurti förklara ojolala arbetare som fiender, femtekolonnare, och påståendet gjordes att han hade fått dem mördade... Jag fick en fruktansvärd chock, min tro på Anandamurti... skakades... Men jag kunde inte... motsätta mig detta, för då hade jag blivit dömd till döden." I samma nummer uttalar en annan avhoppare, Acharya Chidatamanand: "Där fanns hans slogan 'Låt lidandet bli ditt livs tillgång, lidandet skall hjälpa dig att upprätta Sadvipra Raj (de utvaldas herravälde). Men han åtnöt själv livets högsta glans med all pomp och ståt... När jag kraftigt motsatte mig organisationens felaktiga system, kallades jag förrädare och konspiratör... Mord, våldtäkt, homosexualitet steg i höjden... Korrupta arbetare gavs stort ansvar... (Citerat från skrifterna "Anand Marg — the truth" och "Anand Marg — soiling the saffron Robe", båda författade av Nawal Kishore, tidigare Ascharya och Kapalik och PROUTist-blockets finanssekreterare.)

Det är viktigt att understryka att den juridiska domen över Anandamurti inte har något att göra med det moraliska fördömande som kommer till uttryck i hustruns och ledarnas uppror. Han stod inte inför rätta därför att han missbrukade sin position som guru till att förföra minderåriga pojkar. Det var bara för anstiftan till mord som han blev anklagad och dömd. Om det helt osannolika skulle vara sant att han föll offer för en påstådd korrupt rättvisa, så som de troende

hävdar, så kan vi helt bortse från rättsfallet och bara hålla oss till de anklagelser som hans egen hustru och närmaste disciplar riktat mot honom. Det var omkring 1965 som hans perversa böjelser började träda fram. Han tog unga pojkar till sitt hus under påståendet att de skulle få tjäna och lära i gammalindisk ashramstil. Men så talade han om för dem att de hade varit flickor i tidigare liv och att de först måste leva ut sin ofullbordade kvinnlighet för att kunna frälsas. Umas upprörda protester hade ingen verkan. Hon berättade också att han slog dem obarmhärtigt för minsta förseelse. Att han mer och mer utvecklade sig till sexualsadist framgår också tydligt av hans "vanliga praxis" (enligt Nawal Kishore) att ge kroppslig bestraffning av Avadhuter (de ledande i hierarkin) vilka hade gjort ett eller annat fel. Helt avklädda tvingades de att träda fram inför honom, som satt i en länstol med käpp i handen. Han drog dem i håret och agade dem så att de blödde. Men några blev aldrig straffade, "i synnerhet inte de som skaffade unga pojkar till Anandamurtis perversa tillfredsställelse..."

Det gäller att ha kännedom om indiska förhållanden för att kunna bedöma situationen. Självt har jag vistats i en hel rad kända indiska ashramer med högt ansedda guruer i spetsen — hos Sivananda, Ananda Mayee, Sri Aurobindo och Ram Das för att nämna några. På några av dessa ställen har jag träffat enstaka disciplar som visat tecken på otillfredsställelse och gått med planer på att ge sig iväg till en annan plats. Inte alla guruer, inte alla ashrammiljöer passar ju för alla, och när man inte kommer någon vart på ett ställe, är det något helt naturligt och allmänt accepterat att leta efter något som passar bättre. Men detta är något helt annat än att göra öppet och offentligt uppror mot en guru och anklaga honom för att vara ett slags Caligula bland de andra ledarna. Jag har också följt med i indisk press i över 20 år, och visst händer det att en eller annan kriminell sadhu avslöjas, men då rör det sig helt enkelt om vanliga kriminella eller sjuka personer som endast de mest lättrogna kunnat ta på allvar och som aldrig blivit kända utanför en helt liten krets. Fallet Anandamurti står i alla hänseelser i särklass, ja, jag skulle tro att det är enastående i indisk religionshistoria. Det som hans hustru och ledande disciplar har gjort, att träda fram inför offentligheten med alla dessa förfärliga anklagelser,

skulle vara absolut obegripligt, om de inte talat sanning och handlat i yttersta desperation.

En sak till: det framgår tydligt av anklagelserna att Anandamurti först på senare år börjat visa de karaktärsförändringar som slutligen ledde till hans fall. Det är frestande att sätta denna utveckling i samband med hans yoga och livssyn — den tantriska. Tantra, speciellt hindu-tantra, har i hög grad med sex att göra, först och främst på det symboliska planet, men inte sällan också på det praktiska. Det var tantrikerna som uppfann ritualiserad gruppsex så som detta beskrivs bl a i Sir John Woodroffs översättning av gamla tantriska texter och i "The Tantric Tradition" av Agehananda Bharati. Det är denna tantriska tradition som står bakom den frodiga utvecklingen av erotisk konst i Indien. Att en tantrisk guru går in för sex hör därför inte till sällsyntheterna, även om de flesta kan undvika de överdrifter som den tantriske Swami Narayananda uppges ha gjort sig skyldig till i Danmark. Men det nya med Anandamurti var att han gick in för homofil sex, medan det i hela den tantriska traditionen i övrigt haft med normal sex att göra — uteslutande normal, vare sig det rört sig på det rent symboliska eller på det fysiskt-symboliska planet. En annan sak är att den välkända indiska sentensen "guru är Gud" lätt kan missförstås och ofta blir missförstådd. Att den direkt kan inbjuda till storhetsvansinne hos en obefäst och underutvecklad gurusjäl ligger nära till hands. Men den kan också få katastrofala följder, när den tas bokstavligen. Det indiska gudsbegreppet är ju ytterst rumsligt, och Gud, som Shiva exempelvis, kan därför också vara den store förstöraren och dräparen — i likhet med moseböckernas Jehovah förresten. En av hymnerna till Anandamurti börjar med orden "Herren Shiva, inför Dig böjer jag mig..." och det skulle därför, teoretiskt sett, vara helt i sin ordning att ett sådant upphöjt väsen likviderar dem som står i vägen för hans planer. Accepterar man premissen att "guru är Gud", så är ju det att gurun kan döda bara praktisk teologi. För att inte bli missförstådd vill jag understryka att jag inte delar den uppfattningen. Men jag menar att skandalen kring Anandamurti (och vissa andra, mindre skandaler) bör ge de yoga- och meditationsintresserade anledning att grundligt genomtänka hela guruproblematiken.

Per Ragnar:

Reflexioner

"Åh, ni stackars små människor som kämpar på jorden under ångest och kval, var förtröstansfulla! En dag skall förhänget dras åt sidan och glädje skall fylla era sinnen. Först plikten — sedan lörens möda. Kunde jag med denna skildring tända ett litet, hoppets ljus i ditt hjärta, så är det inte förgäves som jag nu leder min systems hand, som nu skriver detta."

Den som "talar" så är Selma Lagerlöf, vår stora svenska författarinna. Och det är från den andliga världen hon sänder ut sitt budskap.

Det påstår den danska författarinnan Mimi Arnborg, som i höst givit ut boken "At dö — er at

leve" (Forlaget Sphinx). Hon är medial och menar, även om det ger hjärnforskaren David Ingvar frossa, att hon har kontakt med dem vi kallar döda.

Även den som går på David Ingvars linje och menar att allt "utomsinnligt varseblivande" är omöjligt, har boken mycket att ge. Den är en kärlekens höga visa och många vackra prosastycken talar om medmänsklighet och nästakärlek.

Under krigsåren "fick" mediet bl a dessa informationer via sin hand, som plötsligt började skriva "automatiskt". Att snön låg ren och vit på den frusna jorden men att vårsolen redan hade makt när Selma Lagerlöf begravdes. Att en biskop förrättade jordfästningen och sa, "att det är som om hon är mitt ibland oss". Samt att handen skrev ner en svensk psalmvers, som mediet på intet sätt var bekant med.

*Såsom en fågel mot himmelens höjd
sig lyfter på lediga vingar,
han lovar sin Gud, är glad och förnöjd,
när han över jorden
svingar...*

Hos en pastor Thorvald Kirkegaard i Köpenhamn kollar hon uppgifterna och får veta att Selma Lagerlöf dog den 16 mars, en biskop talade vid hennes begravning och sa just de undfådda orden samt att den aktuella psalmen sjöngs. Det blir för Mimi Arnborg (jämte en del senare upplevelser) bevis för att det är den svenska författarinnan som "talar" från sitt nya tillvaroplan. Och i boken kan läsaren ta del av

de små lärostyckena, Selmas posthuma berättelser i H.C. Andersens anda. Denne store danske skald som ju själv skrev:

*"Den Sjael, Gud i sit Billede
har skabt,
er uforkraenkelig, kan ej gaa
tabt.*

*Vort Jordliv her er Evighedens
Frø,
vort Legem dør, men Sjælen
kan ej dø!"*

Och så här "skriver" Selma genom det danska mediet:

— Varför gråter ni? Jag är ju bland er. Se på mitt ansikte, det är inte längre härjat av sjukdom eller årens tryck. Åh, ni ser mig inte. Jag lever nu i en annan värld, dit era sinnen inte når.

— Där i kistan låg nu min döda kropp, som skulle jordfästas. Jag kände inget vemod då jag skulle ta avsked. Det var närmast som en gammal avlagd klänning, som nu var lagd åt sidan.

Fotnot: I ett Fråga Lund-program i TV för en tid sen förnekade David Ingvar bl a tankeöverföring och ESP.

— Det finns inget "övernaturligt" när det gäller hjärnan, menade han. Samtidigt sa han, att allt går att hänföra till våra "fantastiska sinnesorgan" och att våra kunskaper om intellektet är "mycket små" och att vi har "en enorm väg att vandra" innan vi äger påtagligare kunskaper om hjärnaktiviteterna.

Med andra ord erkände han alltså det han förnekade. Att det i samband med vår hjärna och våra sinnen finns mycket "bortom det just nu naturliga."

ATMAN—BRAHMAN

Forts.

diskt tänkande uppfattar man Brahman som en lägre verklighet än Krishna, den personlige guden, och underställd denne. Man anser att Brahman utgår från Krishnas kropp som en opersonlig energi, att Atman inte är fullt identisk med Krishna, utan mera som en gnista från Hans eld.

Idén om en personlig Gud är inte främmande för "opersonlighetsfilosoferna", men dessa torde uppfatta Bhagavan (Gud) som den högsta tänkbara formen av Brahman. Om man tänker sig en cirkel och antar att Brahman, som är Allt, är inom cirkeln, så är en människa, Atman, en liten cirkel inom den sto-

ra, av samma kvalitet men mindre kvantitet än Brahman. Bhagavan (Gud) kan vara Brahman minus alla småcirkelarna. För att illustrera Ramanuja-traditionens uppfattning skulle cirkeln också kunna användas, men där tänker man sig Brahman som strålar, vilka utgår från cirkeln, Krishna, och i en sådan stråle finns en liten cirkel, som är människan, Atman. Atman-Brahman blir av samma kvalitet men mindre kvantitet än Krishna. Dessutom är Krishna *personlig*, medan strålen, Brahman, är *opersonlig*. Synsätten är något olika — men den stora skillnaden mellan de båda tanketraditionerna torde vara att medan idén om en personlig Gud spelar en avgörande roll inom Ramanuja-traditionen, så har den

ingen större betydelse inom traditionen från Upanishaderna och Shankara.

En personlig Gud är ingen orimlig idé. Kanske finns "Han" som Varats väsen, som Brahmanens kärna och första och högsta form. Kanske finns Han inte.

SM

* Citat från Upanishaderna, svensk översättning.

Källor:

Upanishaderna. Översättningar och urval från sanskrit av Swami Prabhavananda och Frederick Manchester i svensk översättning av Astrid Setterwall-Angström och Elin Lagerkvist (Natur och Kultur 1965). Shankara's Crest-Jewel of Discrimination. Translated by Swami Prabhavananda och Christopher Isherwood (Vedanta Press, Hollywood, California, Second Edition 1971).

MAKROBIOTIKEN — läran om det stora livet

Den makrobiotiska filosofin är numera spridd i hela västvärlden — främst tack vare japanen George Oshawa, som var outtröttligt verksam för att sprida den.

Av Åke Mälhammar

En man stiger ut från sitt hus i en liten by i det inre av Kina. Hans namn är Fou-Hi, och han är byns andlige ledare. Kroppen är rak, obruten, spänstig, trots hans höga ålder, 80 år. Ögonen är stora, klara och undersökande. Håret räcker till skuldrorna, och skägget är långt och svart.

I 50 år har hans mål varit att finna den yttersta av alla lagar, den som kan förklara alla fenomen i universum. I yngre dar skapade han astronomi, och han har länge sökt att skapa en sammansmältning av all den kunskap som gått från generation till generation. En stor grupp människor arbetar under hans ledning med forskning i filosofi och vetenskap. De har sökt efter den yttersta av alla orsaker, år efter år. De har analyserat, kritiserat och minutiöst granskat de resultat de fått. Naturligtvis är deras instrument grova — de lever 5 000 år före vår tid — men de söker hela tiden att ytterst noggrant verifiera sina resultat.

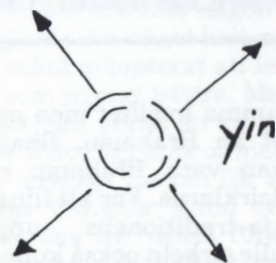
Ljusets och mörkets växlingar var de första fenomen som de gav sig i kast med att undersöka. Ljuset är människans välgörare och mörket hennes fiende. Ljusets regelbundna växlingar låter oss arbeta för att sedan få vila, låter trädens löv spricka ut på våren för att sedan vissna till hösten. Ljus och mörker är fundamentala fenomen i vår tillvaro.

Liknande motsatsförhållanden har Fou-Hi och hans medarbetare funnit överallt i naturen: kyla-värme, hav-land, djur-växter, eld-vatten osv. När dagen är slut, dröjer inte natten; den finns där redan. Därför är dagen början till natten. Därför är ingenting fullbordat eller slutgiltigt. Allting rör sig, är beroende av något annat, sammanbundet med något annat. Födelsen är redan fröet till döden.

Fou-Hi har klassificerat dessa oräkneliga motsatsförhållanden i

två grupper. I den första finns egenskaperna ljus, tyngd, fasthet, töjbarhet, inåtriktad kraft och värme. I den andra finns mörker, lätthet, flyktighet, stelhet, utåtriktad rörelse och kyla. Den första gruppen har han kallat yang och den andra yin.

Denna kväll går Fou-Hi upp på en kulle för att där ägna sig åt djup kontemplation över universums ordning. Fram emot midnatt närmar sig ett par skuggor. Det är två av hans elever som kommer med ved för att med en eld värma sin mästare. De tre personerna synes göra några rörelser för att hälsa elden, så som seden är. Sedan förblir deras upplysta kroppar stilla. — Plötsligt utropar Fou-Hi: "Yang attraherar yin, och yin attraherar yang." Detta är den lag han så länge sökt, och han börjar långsamt förklara för sina elever: Elden är uppenbarligen yang; den rör sig från utsidan mot centrum, och den är varm. Luften är yin, ty den är lätt och kall och är således fullständigt

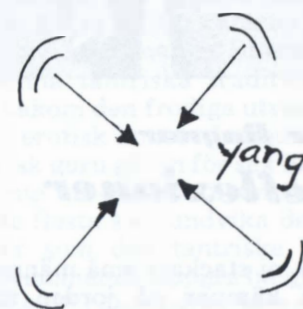

motsatt elden. Dessa två krafter, eld och luft, attraherar varandra; därför sträcker eldens flammor ut sig i luften, dess egen motsats.

Därefter kontemplerade Fou-Hi ytterligare över sina slutsatser och fann att de var riktiga.

Så beskriver legenden den händelse — 5000 år tillbaka i tiden — som innebar makrobiotikens födelse.

Sedan Fou-His tid har mycket hänt.

Makrobiotiken utvecklas ständigt. Men hans slutsatser framstår fortfarande som fundamentala. Allting rör sig i eviga vibrationer. Snabba eller långsamma. Allt som är yang attraherar yin, och allt som är yin attraherar yang. Därför attraheras mannen av kvinnan och kvinnan av mannen. Därför blandar sig inte olja med vatten (båda yin). Därför är frukter i ett kallt klimat (yin) små och relativt torra (mycket inåtriktad kraft, yang), medan frukter från ett varmt klimat blir stora och vattniga. Därför fryser vattnet vid kyla. Därför attraheras logiska tankar mera av ett kallt klimat, medan intuition mera hör hemma i ett varmt klimat (yang) osv.

Makrobiotiken söker delge människorna det instrument, läran om yin och yang, som är nödvändigt för att förstå, förklara och förutse naturens skeenden. Enligt makrobiotiken befinner sig universum i harmoni. Sjukdom, miljöförstöring, krig; kärlek, vackert väder och julafton — och allt annat — är universums sätt att skapa harmoni. Trots att mycket vid en hastig blick kan förefalla negativt, är det inget annat än uttryck för kosmos gudomliga ordning — harmoni. (Exempelvis är upprustning yang, men krig är yin!)

Hela vår jord, och allt därpå, har konstruerats på ett harmoniskt sätt. Minsta detalj i naturen är utomordentligt funktionell. Om människan rubbar denna harmoni, bety-

Judo är en tillämpning, bland många, av makrobiotiken.

der det bara att naturen själv åter-skapar balansen genom att förändra sig själv. Detta är ingenting annat än ekologi — en fullständigt självklar vetenskap för alla makrobiotiker.

Makrobiotiken är en mycket praktisk filosofi, som kan tillämpas inom alla områden — religion, vetenskap, medicin, psykologi osv. Akupunktur och judo är kända tillämpningar av makrobiotiken — liksom den makrobiotiska matlagningen, vilken tillämpas av alla makrobiotiker och är mycket lätt att lära sig.

Enligt makrobiotiken skall våra födoämnen självklart vara odlade utan konstgjorda hjälpmedel, och maten skall bestå av en harmonisk blandning av yin- och yangprodukter. Om vi lever i ett kallt klimat (yin) bör vår föda innehålla mer yangämnen än om vi lever i ett varmt klimat. Att i Sverige på vintern äta importerade sydfruktar är ett brott mot naturens ordning och skapar en motreaktion i kroppen, vilken genom mer eller mindre drastiska metoder återskapar balansen. Infektioner, eksem, allergier, egocentricitet är symptom på detta. Naturen är skapad i harmoni. Om vi bryter mot den, får vi lida, men om vi böjer oss för det naturliga genom att bland annat leva av de produkter som enligt naturens ordning finns tillgängliga vid de olika årstiderna, då skapar vi harmoni och hälsa i och omkring oss själva.

Att leva enligt naturens ordning

är naturligtvis svårt för urbaniserade västerlänningar, men varje gång man tar ett steg i rätt riktning, upplever man hur komplicerat, förvirrat och dumt man tidigare levte. Allting är egentligen enklare än man tror. Hur förvirrade blir vi inte av alla expertråd, och hur fördummade, ängsliga och beroende blir vi inte?

Att leva makrobiotiskt betyder att leva efter de villkor som naturen själv har skapat. Människan är det enda djur (hon är ju biologiskt sett ett djur) som försöker livnära sig av raffinerade produkter, såsom vitt mjöl, vitt salt, vitt socker, som skaffar sig övervikt, som dricker utan att vara törstig, som lever på ett annat däggdjurs mjölk, dödar djur även när hon inte är hungrig. Med vad rätt? Universums skapelse människan har försetts med ett stort urval födoämnen att livnära sig av, men hon tycks under de senaste 50 åren ha blivit mer och mer förvirrad i sitt val av föda.

För att i dag kunna välja rätt föda behöver vi en kompass — makrobiotiken!

Det födoämne som överallt, under alla årstider, är allra lättillgängligast, är säden. Sädskornet växer inte högt upp och inte långt ner, dess färg är gulbrun, mitt i spektrum, och det är enkelt att förvara det i tiotals år. Ris, vete, korn, råg, havre, bovete och hirs är de födoämnen som har den mest harmoniska blandningen av yin- och yangkrafter. Mat gjord på säd bör vi därför äta hela året om. På vin-

tern (yin) kompletterar man med rotfrukter (yang) och på sommaren (yang) med frukt och gröna blad (yin). Svårare än så är det inte att leva makrobiotiskt. Naturligtvis smakar en sådan mat i början ingenting för den som är van vid kryddstark föda, men efter endast någon vecka, när smaklökarna börjar få tillbaka sin naturliga känslighet, blir en tallrik ris med stekta morötter en festmåltid.

Den vanlige svensken vill gärna äta omväxlande mat. Detta behov är inget annat än naturens sätt att säga ifrån att den så kallade husmanskosten är undermålig, att varje dags middagsmål inte innehåller allt vi behöver. En makrobiotiker kan äta samma rätt dag efter dag, och den smakar alltid lika bra, eftersom den utgör fullvärdig föda. Makrobiotiken innebär dock inte att man med moralisk nit skall äta eller inte äta vissa saker — moralen överläts till individen själv — utan den bygger på att man i sin egen kropp skall lära känna samspelen av universums krafter.

Eftersom varje människas konstitution och aktivitet är individuell, så finns ingen allmäntlig sammansättning av födan. Vissa människor har en tendens till överskott av yangkrafter, vilken kan bero på såväl arv som miljöfaktorer. Sådana människor bör naturligtvis äta mat som är rik på yinämnen, såsom råkost, frukt. Men en yinpräglad person bör äta mera kokt föda, mycket säd och rotfrukter.

En människa ur balans, vilket vi ju alla mer eller mindre är, bör förutom att äta en balanserande föda också ägna sig åt motverkande aktiviteter, såsom motion, meditation, gruppterapi m m. Varje aktivitet har sin speciella verkan. Motion är yang, medan meditation kan vara yin eller yang, beroende på vilken teknik som används. Det är också faktiskt så att vår naturliga instinkt till viss del drar oss till sådant som är bra. Yin-personer skaffar sig exempelvis alltid en livsåskådning eller religion som är yang — och tvärtom.

Men tyvärr blir alltför många slavar under sin speciella aktivitet. Samhället vimlar av fanatiker på alla områden — motion, religion, segling osv. Den som äter makrobiotiskt, kan redan vid matbordet bestämma sig för att göra sig kvitt dylika inre tvång. Det är frihet.

Varje människa är en blandning av yin och yang. Ibland är den blandningen harmonisk, ibland inte. Att ha en tendens åt ena eller andra hållet tillhör ens personlighet och är något som gör livet spän-

nande. Att bestämma om man är yin- eller yangdominerad kan ibland vara svårt, men är i de flesta fall lätt. Om man är mera intuitiv och konstnärlig, då har man en tendens åt yin-hållet, men om man är mera logisk, då är tendensen yang. Långa och smala personer är fysiskt mera yin än de som är korta och kraftiga. Varje tanke i vår hjärna, varje del av vår kropp visar antingen yin- eller yangtendens. Efter några timmars studium brukar de flesta rätt väl kunna bedöma sina utgångspunkter. — Men om ens naturliga tendens förstärks till det extrema genom födan eller andra faktorer, då orkar kroppen inte med, utan reagerar med sjukdom. Med makrobiotikens hjälp har tusentals sjuka människor fått sin hälsa åter genom att kroppen förts från ett extremt till ett mera balanserat tillstånd.

Vägen är inte lätt. Vi som försöker, misslyckas ständigt, men varje misstag lär oss något nytt, för oss närmare universum och gör oss ödmjukare. Sjukdomar — antingen de yttrar sig fysiskt som exempelvis förkylningar, sömnsvårigheter eller psykiskt som pessimism, auktoritetstro eller habegär — är inte svåra att bota med makrobiotiska medel. Det svåra är människan själv. Det gäller att sätta igång, att bry sig om, och att övervinna sin egen arrogans.

Den makrobiotiska filosofin är nu spridd i hela västvärlden och växer sig ständigt starkare. Om några år kommer alla i Europa att känna till makrobiotikens innebörd, även om inte alla kommer att vara övertygade. Detta har vi främst att tacka den japanske pacifisten och näringsfysiologen George Oshawa för. 1912, vid 19 års ålder, botade han sig själv från tuberkulos och bedrev därefter ett outtröttligt arbete i Afrika, Asien, Europa och Amerika för ett bättre samhälle, grundat på de biologiska principer som sedan länge varit kända bland de visa i Asien. Hans outtröttliga energi råddade otaliga människor från ett liv i sjukdomar och förnedring. Kampen var inte lätt. Ideligen uppstod missförstånd, ideligen misslyckades han med att förklara makrobiotiken för "nyckelpersoner", såsom Albert Schweitzer och John Kennedy. Men hans enträgna arbete har nu efter hans död (1966) börjat ge resultat. Flera av hans elever ger undervisning åt bl a läkare, filosofer, vetenskapsmän om makrobiotikens grunder. Centra växer upp, kliniker öppnas, organisationer bildas. Det förefaller som om några, om än få, börjar att förstå, börjar att längta

efter harmoni med universum, börjar att inse att vi i längden inte kan leva obiologiskt.

Den svenska organisationen, Sveriges Makrobiotiska Sällskap, SMS, är ännu mycket liten, och vår kunskap om praktisk makrobiotik är fortfarande inte stor. Men vi lär oss ständigt. Sällskapet organiserar matlagingskurser, föredrag och träffar, där man kan lära sig att själv börja bearbeta sin person och sin omgivning i riktning mot ett mera biologiskt synsätt, som inte är grundat på den detaljvetenskap som behärskar världen i dag, utan på helheten, universums princip.

Böcker:

Ilse Clausnitzer: Tio vägar till hälsa (Reformförlaget).

George Oshawa: Vägen till lycka och hälsa (kan beställas från Rut Clausnitzer, Östavägen 10, 103 32 Stallarholmen).

Anm. Åke Mälhammar, 32, är lärare vid ett gymnasium i Stockholm. Han har praktiserat makrobiotiken i sex år och bevistat flera internationella seminarier med Michio Kushi som lärare. Varje år håller han föredrag, samt leder kurser och seminarier. Han är ordförande i SMS och redaktör för dess tidskrift.

MISO NY RESTAURANG OCH BUTIK

En ny makrobiotisk och vegetarisk restaurang har öppnats i Stockholm. Den serverar både en strikt makrobiotisk och en lakto-vegetarisk kost varje dag.

Dessutom säljs i en butik bredvid restaurangen bl a bakverk, gjorda helt utan socker och andra onaturliga tillsatser.

Inom rörelsen säger man:

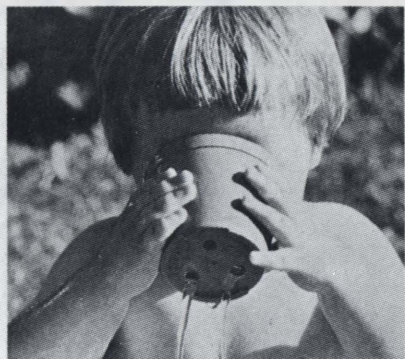
"Vi kommer att saluföra ett stort urval av säd, bönor, grönsaker, kryddor, traditionell orientalisk föda och naturliga hushållsattiraller i vår butik. Vi hoppas kunna erbjuda ett lågt pris genom att sälja allt i lös vikt, vilket också gör att vi undviker den slösaktiga användningen av engångsförpackningar.

Vi kommer alltid att försöka ha den bästa kvaliteten på våra produkter. Ifall dessa inte är tillgängliga, kommer vi att välja det näst bästa.

Recept till all föda som serveras i restaurangen delas ut gratis, i förhoppningen om att våra gäster skall lära — och vilja — laga denna typ av föda själva."

Adressen är Karlbergsvägen 86, öppet 11.00—18.00.

NR 2 77 5 kr
FRÖET

Den som vill veta mera om makrobiotiken, kan prenumerera på sällskapetets tidskrift *Fröet*, som kostar 20 kronor per år (medlemskap plus tidning 35 kronor). Postg. 50 57 87-2, adress SMS, c/o Henrietta Rolfe, Källängsvägen 26, 181 44 Lidingö.

Österländsk Visdom

Falsk lärdom förkastas av de Vise och skingras för himlens vindar av den goda Lagen, vars hjul svänger lika för alla, för de ödmjuka som för de högmodiga.

Vill du skörda ljuvlig frid och ro, lärjunge, må du med goda gärningars säde beså kommande skördar.

Men till och med okunighet är bättre än huvudets vetande utan själens visdom till att upplysa och leda det.

Adamski-intresse på nytt i Sverige?

1957 utkom på förlaget Parthenon i Helsingborg boken "Flygande tefat har landat", skriven av (del 1) Desmond Leslie och (del 2) George Adamski. Den senare berättar om ett möte i Kalifornienöknens med en man från planeten Venus. Därefter utgav under några år samma förlag en rad andra UFO-böcker med liknande inriktning, bl a Adamskis "Ombord på rymdskepp", bröderna Stanfords "Kontakt med rymdmänniskor" och två små skrifter av Dan Fry. Vid denna tid, från slutet av 50-talet till mitten av 60-talet, var George Adamski ett stort namn bland de UFO-intresserade i vårt land — många hade väl kommit in på ämnet efter att ha läst Parthenon-litteratur. En vändpunkt kom med Gösta Rehns första bok, 1966, som representerade en mer vetenskapligt undersökande inställning till fenomenet UFO, Adamskis död 1965 samt människans landning på månen. Adamski hade påstått att månen har atmosfär, vatten, skogar och städer! Han sa för övrigt att alla planeterna i vårt solsystem är bebodda. Själv hade han deltagit som jordisk representant i en interplanetarisk konferens på Saturnus...

Parthenon upphörde med utgivningen av ny UFO-litteratur i Adamski-genren. Men under några år omkring 1970 drev unge Thor-Leif Dahnielson en verksamhet i anslutning till Adamski; bl a gav han ut en tidskrift. Därefter har det verkat som om intresset för Adamski har slacknat. UFO-Sverige och GICOFF har, naturligt nog, inte brytt sig om honom. Men nu har det dykt upp något som heter *Osivao* och sysslar med "den nya tidsålderns filosofi". Det drivs av en idealistisk person i Vällingby, vilken ser Adamski och vissa andra så kallade kontaktade som stora gestalter och sanningssägare, och rekommenderar Adamskis böcker.

Vi tror att denne man inte riktigt har följt med utvecklingen av fallet Adamski. Avslöjanden om honom finns i bl a Sven Magnussons bok "Flygande tefat — vad säger vetenskapen?" och i flera utländska böcker, exempelvis "The Edge of Reality" av J. Allen Hynek och Jacques Vallee.

Om Ray och Rex Stanfords "Kontakt med rymdmänniskor" kan sägas att bröderna, var för sig, skrev till Sökaren för några år sedan och meddelade att de förbjudit ny-

tryck av sin bok. De vill inte stå för innehållet längre, utan anser att de i ungdomen feltolkade vissa upplevelser, som de hade, under påverkan av bl a Adamskis skrifter. Det är bokens andra del som författarna numera anser inte är en objektiv redogörelse; rapporteringen i första delen anser de fortfarande är korrekt.

Så här beskriver Osivao sin målsättning:

"Vi önskar sprida kännedom om DE UNIVERSELLA LAGARNA, till gagn för hela mänskligheten och dess utveckling. Dessa Lagar är Eviga. Människans sanna målsättning är att utvecklas mot någonting högre genom att följa dessa Lagar. Dessa lagar är lika gamla som Universum, då och då har Mästare framträtt för att delge människorna Universums Lagar. Det har skrivits och talats mycket om Flygande Tefat, ett ämne som framför allt intresserat vår tids ungdom. Vi kan hänvisa till Litteratur som är skriven för att försöka förklara dessa lagar för nutidens människor. I dessa skrifter finnes lösningar på alla de problem som dagens människor brottas med. Vi anser att den materiella utvecklingen måste dämpas tills det att den Andliga utvecklingen hunnit ikapp. Vi har funnit mycket i vårt sökande efter upplysning och eftersom vi har blivit hjälpta till ett uppvaknande så är vi övertygade att andra också kan bli hjälpta till insikt. Överallt på jorden håller ett uppvaknande på att äga rum. Många är övertygade att något måste göras, många hoppas, vi vill hjälpa dem som hoppas. Vi vill dela med oss av vår tro så att vi kan hjälpa åt att omsätta denna tro i handling. Vi har ingen speciell politisk eller religiös åskådning, vi söker att förstå alltings samband."

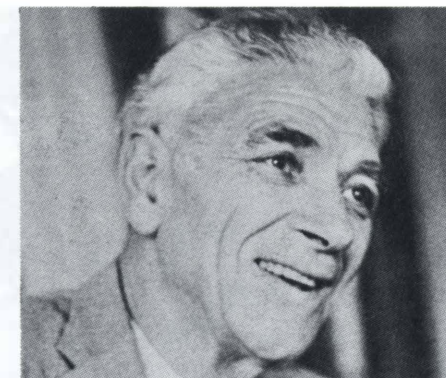
Litteratur:

Sven Magnusson, "Flygande tefat — vad säger vetenskapen?" (Zindermans 1975)

J. Allen Hynek och Jacques Vallee, "The Edge of Reality" (Henry Regnery Company, 1975)

K. Gösta Rehn, "De flygande tefaten. Dokument och teori" m fl böcker (Zindermans)

Osivao, Box 1048, 162 12 Vällingby 1. Litteratur utlånas utan kostnad.

George Adamski

Personligt födelse- HOROSKOP

ställes och tolkas. Mot postförskott 50:— + porto. Sänd uppgift om födelsedag, klockslag och födelseort + namn & adress till

Astrolog Kaarina Lahtinen
Dämmegatan 8
252 42 Helsingborg

FÅ DERES HOROSKOP

stillet og tilsendt for 40 svenske kr. Send födelsdato, klokkeslet og fødested til

Peter Sørensen
Havrevej 12, DK-2700 Brønshøj,
Danmark

Samfrimurarorden Le Droit Humain

En rituellt arbetande mysterieorden öppen för både män och kvinnor, där du under betryggande omständigheter kan vandra fram mot andlig mognad. Upplysningar lämnas på skriftlig förfrågan.

c/o Sundien, Hagagatan 37, I, 113 47 Stockholm och
c/o Krauklis, Sadelgatan 105, 194 00 Upplands Väsby.

MAGNETTERAPI

ett nytt hälsomedel

informativ skrift som sändes mot kr 10:— på postgiro 25 20 64 - 1. Även viss utrustning kan erhållas.

IVAN TROËNG
Måsvägen 63, 312 00 Laholm

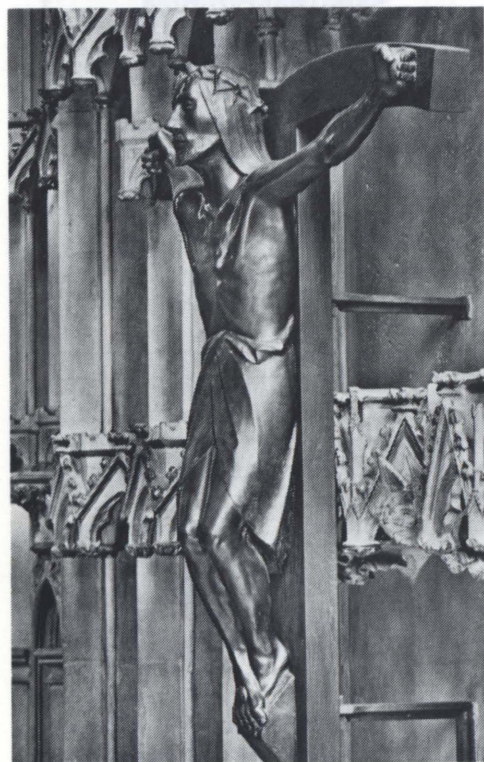
"RELIGIONSSURROGAT"

— vad är det?

Fyra kristna, ERLAND SUNDSTRÖM, PER BESKOW, STEN RODHE och GUNNAR HILLERDAL, säger sin mening.

Man ser ibland att nyandliga rörelser av kristet troende personer betecknas som *religionssurrogat*, till skillnad från traditionell kristen tro, som anses vara något fullvärdigt. Svenska kyrkans religion, och de största frikyrkornas, är så som religion skall vara, anser man, medan exempelvis den tro som förekommer hos Tongil-familjen, Scientology-kyrkan, Christian Science, Divine Light Mission, Hare Krishna etc., är oäkta eller av mindre värde.

Om det förhåller sig på det sätt som dessa kristna bedömare menar, då har man ju all anledning att anslutna sig till och främja den äkta religionen och bekämpa surrogaten. Men den avgörande frågan blir hur man igenkänner det äkta. Vilka inslag har traditionell kristen

Är tron på den korsfäste den enda äkta religionen?

tro som surrogaten saknar?

Vi har vänt oss till fyra kristna personer, vilka har intresserat sig för nyandligheten i vår tid, för att få höra deras mening om skillnaderna mellan äkta religion och surrogat.

*

Fillic. Erland Sundström, författare till boken "Villfarelsens vindar och väckelsens ande", som recenserades i Sökaren nr 1 i år, ger oss följande synpunkter:

— Surrogat betyder ordboksmässigt "ersättning" för något som uppfattas som "det riktiga" eller "det äkta". På livstolkningarnas område gäller att vad en individ eller grupp uppfattar som riktigt och äkta medför att något som vill ersätta detta gärna framstår som "surrogat". I religionens värld kan politiska ideologier eller sociala utopier fungera som religionssurrogat — exempelvis nazismen, leninismen och maoismen.

Erland Sundström säger också att smärre avvikelser i lära, kult eller organisation kan uppfattas som egenheter eller "kätterier", men kulter som är så exklusiva att de tar avstånd från huvuddragen i den allmänna religionsgemenskapen, får karaktär av religionssurrogat.

*

Religionshistorikern docent Per Beskow, som är katolik, menar att det här är en språkfråga. Kaffesurrogat bör inte gärna innehålla kaffe, och likaså bör religionssurrogat vara något annat än religion.

— Ordet religionssurrogat kom förmodligen upp någon gång omkring första världskriget, då surrogat hörde till vardagen. 1926 finns ordet i titeln på en bok av professor Efraim Briem, *Moderna religionssurrogat*, och där förklarar han själv i inledningen vad han menar med det. Han säger att männi-

skans religiösa längtan ofta får uttryck i sådant som inte är religion utan *surrogat* för religionen. Som exempel nämner han socialismen och nykterhetsrörelsen, som båda har burits av en religiös hänförelse, likaså "treklöverbladet" vetenskapen, moralen och konsten, som grundar sig på människans ideella strävan. Så långt är väl det hela en rimlig användning av ordet religionssurrogat, förutsatt att man går med på Briems premisser: att det finns en religiös strävan och att den ibland kan ta sig oegentliga uttryck.

— Mera diskutabelt blir det då Briem kommer in på sitt egentliga ärende, nämligen spiritismen, teosofin och Christian Science. Är det här frågan om religion eller religionssurrogat? Briem ställer själv frågan, och han stannar för svaret att detta är surrogat. Visserligen uppträder de här rörelserna i religionens dräkt och innehåller många religiösa beståndsdelar, säger han, men de innehåller också så många irreligiösa element och saknar så många av de karakteristiska dragen hos verklig religion, att han inte kan acceptera dem som religiösa.

— Briem hade väl aldrig tänkt sig att det här ordet skulle bli ett så populärt slagord i vissa kretsar. Han kände till religionen i många olika former och kan då inte beskyllas för någon snäv kristen konfessionalism. Sin värdering får han stå för själv. Hans behandling av de olika rörelserna i boken är ganska fränt polemisk men är intelligent genomförd, som man kan vänta sig.

— Värre är det med efterföljarna. Jag har här en bok med titeln *Tio religionssurrogat* av Folke Thorell, utgiven på eget förlag i Örebro 1973. Under den titeln ger han sig på en rad rörelser som är marginella, men som vi brukar räkna som religiösa: förutom dem som Briem tar upp behandlar han Jehovas vittnen, mormonismen, swedenborgianis-

men, Efraims budbärare, Baha'i och märkligast nog adventismen, som vi vanligen brukar räkna till frikyrkorna! Som sista kapitel presenteras astrologin, som ju är ett religiöst gränsfall. Också Thorell har en motivering varför de rörelser han skriver om skall kallas religionssurrogat: de är "en underhållig ersättning för den sanna evangeliska kristendom, som Bibeln erbjuder". Allt som inte är evangelisk kristendom, skulle alltså inte heller vara religion!

— Nej, så här får man då inte använda ordet. Religionssurrogat är överhuvudtaget ett polemiskt slagord, som vi lika gärna kan mönstra ut ur vårt språk. Skall vi nödvändigtvis behålla det, så låt oss använda det om sådant som verkligen inte är religiöst utan en ersättning för religion: Briem gav några bra exempel. Problemet är att själva ordet "religion" inte har något fastställt begreppsfång och vi därför inte har någon säker tumregel för vad vi skall räkna dit.

— Mycket av det som Sökaren behandlar är otvivelaktigt religion. Men det finns också andra vanliga teman här, som man visst kan ställa frågan inför om de är religiösa: Är det religion att tro på UFOs eller på Loch Ness-odjuret? Är vegetarianism och västerländsk hatha-yoga religiösa företeelser? Är TM något religiöst — det har man själv förnekat i samband med att rörelsen gjorde sitt intåg i skolorna. I en del fall kan sådana här ting fungera som religion eller varför inte ersätta religion. Men låt oss gärna slippa att få etiketten "surrogat" satt på allt som hör till religionens marginalområden. Det finns andra sätt att uttrycka vad man anser är autentisk religiös erfarenhet och vad som bara är en otillfredsställande ersättning.

*

Sten Rodhe, lektor i religionskunskap och läroboksförfattare, säger att de "nya religionerna" för det mesta inte är nya utan bygger på gamla traditioner.

— Det finns kristna som vinnlägger sig om att "avslöja" de nyreligiösa rörelsernas bakgrund i traditionella icke-kristna religioner och sedan självklart anser dem oförenliga med kristen tro. Själv menar jag att påvisandet av de hos oss nya rörelsernas religionshistoriska bakgrund bara är ett första steg i en religionsdialog, vars resultat inte är känt i förväg.

— Kristen tro föreligger i ett oöverskådligt antal former, och hur

Buddha, är han en av dem som kokat ihop ett surrogat? (Foto Per Sellmann)

en kristen bör reagera på icke-kristna tankar och bruk är inte självklart. Att vara kristen kan sägas innebära att vara en Jesu lärjunge, vilket inte är identiskt med acceptering av den eller den kyrkans trosföreställningar och traditioner. Kristen tro uppfattar Gud som hela tillvarons Gud, inte bara som den bibliska traditionens och kyrkans Gud. Därför kan goda tankar och bruk, förenliga med lärjungeskap hos Kristus, ha uppkommit också utanför den bibliska traditionen och kyrkan.

— Uppträdandet av nya religiösa rörelser bland oss skapar osäkerhet och förvirring. Vad som tidigare ansetts självklart är inte längre självklart. Den osäkerheten är på både gott och ont. Otryggheten, osäkerheten, känns plågsam, men

det känns också förnyande och uppfriskande att inte stelna i gamla former utan vara på väg till nya. De nyreligiösa rörelserna tvingar oss till ett nytt ifrågasättande av vad vi egentligen tror på: vad i vår tro är väsentligt och outhärligt, vad är tidsbetingat och bör försvinna? Just osäkerheten om vad man ska svara på sådana frågor tycks passa ihop med den inställning som Jesus prisade som den riktiga: saliga är de som hungrar och törstar efter rättfärdighet... saliga är de fattiga i anden. Det var inte de självsäkra och dömande som Jesus kände sig sänd till utan till dem som kände sig osäkra och förvirrade. Till dem sa han: Kom till mig... så skall jag ge er ro.

— Det finns i den kristna tron en frestelse till falsk trygghet: man

Drabbade av religiös visshet vittnar några kristna om sin tro. Men vad är "äkt religion"? Finns det alls något sådant — mot bakgrund av att ingen människa torde veta svaren på de frågor om livets mening som religionerna ger sina bestämda svar på? (Foto Rein Vålme)

förlitar sig på nedärvda kristna tankar och seder. Men det finns också en äkta trygghet: mitt i all osäkerhet förlitar man sig på Jesu försoningsgärning. *Ave crux, spes unica mea.*

*

— Allt som kallas kyrka och kristendom vill jag inte kalla "äkt religion", säger rektor Gunnar Hillerdal.

— Kärnan i äkta religion är för mig den livshållning som Jesus själv visade — ibland genom kritik av det religiösa hyckleriet, men framför allt i hans eget handlande mot hög och låg. Jesu ord och handlingar var hela tiden inspirerade av hans tro på Gud som Fader.

Som exempel på äkta religiositet nämner Gunnar Hillerdal hur Jesus hade bordsgemenskap, också med "publikaner och syndare" — även nattvarden, "Herrens måltid", med dess för alla deltagare gemensamma beaktelse till Kristus — och berättelsen om den barmhärtige samariten, och liknelsen om den förlorade sonen.

Gunnar Hillerdal ser de politiska partiernas tävlan i nya satsningar på tex handikappvård som uttryck för att kristen livssyn bitvis är på frammarsch också i dagens Sverige. Och att vi litet till mans har bibringats en människosyn där den

gamle, avsidestagne, sjuke, obegåvade osv. tillskrivs fullt människovärde, anser Hillerdal har sin rot i Jesu förkunnelse och livshållning.

— Jesu faktiska utmaning till ansvarskännande medmänsklighet och hans levande, aldrig svikna gudstro är för mig exempel på "äkt religion".

— Det har tyvärr funnits hyckleri och maktfullkomlighet inom kyrkan, som skytt bort vad evangelium egentligen står för. Men vår svenska kultur är ändå i roten präglad av äkta kristen tro. Och därför finner jag det besynnerligt att den sk nyandligheten vinner så många proselyter.

Den främsta orsaken till denna anslutning till nya andliga rörelser ser Gunnar Hillerdal i kyrkornas oförmåga att levandegöra Jesu budskap.

Hillerdal hör till dem som verkligen betecknar de nya rörelserna som surrogat. Ty de ger, anser han, var för sig mindre utmaning än Jesus och hans kyrka, rätt förstådda, ger.

— Fast de nya rörelserna är ju ingen enhetlig företeelse. Tongil-familjen och Guds barn är exkludera kristna sekter, vars ledare, Moon och Moses David, uppträder som direkt obehagliga fanatiker. Den intensiva gemenskap som de troende i dessa grupper säkert känner

uppväger enligt min mening inte den nedskrivning av intellektuell kritik som ledarna begär.

Så Tongil-familjen och Guds barn är exempel på surrogat för äkta kristen tro, anser Gunnar Hillerdal. Han hänvisar till Pauli ord "För att vi skall vara fria har Kristus frigjort oss" — men i de nämnda rörelserna utsättes unga människor för hårt psykiskt tryck, väl omvittnat av många.

Besvärande fanatism finner Hillerdal även i andra religiösa riktningar, tex scientologin, i den nästan devota hyllningen av rörelsens upphovsman och dess principer i förening med psykiskt obehagliga, närgångna träningsmetoder.

Grupper med indiskt ursprung avvisas främst av andra skäl.

— I det kristna västerlandet med tillgång till fyra evangelieberättelser och praktisk kristen kärleksverksamhet i diakoni och många andra former finner jag det besynnerligt att framhäva tex Bhagavadgita.

Om TM säger han att den för honom har "falsk varubeteckning". Dokumenten och litteraturen visar att den har hinduistisk religiositet som bakgrund.

Hillerdal säger att han har respekt för åtskilligt i den österländska religiositeten, även om den för honom ter sig främmande och av-

lägsen.

— Men i vårt land ter den sig som en främmande fågel och i den meningen som surrogat för hos oss tusenårig kristendom.

Hillerdal framhåller att han är för religionsfrihet och bl a har pläderat för statskyrkans avskaffande. Men sann religionsfrihet innebär inte, säger han, att man undviker att kritisera vad man finner undermåligt eller tveksamt.

— Jag hör till Sökarens tacksamma läsare, därför att den ger bra ny kunskap och låter rörelserna presentera sig själva. Det är utmärkt att så sker, eftersom andra tidningar och tidskrifter som regel inte låter de troende själva komma till tals. Men kan Sökaren i längden stanna vid detta? Inte kan väl alla riktningar utom kristendomen smekas medhårs. Visar man inte större respekt i sak genom att också ifrågasätta vad som ter sig besynnerligt?

*

SM-kommentar:

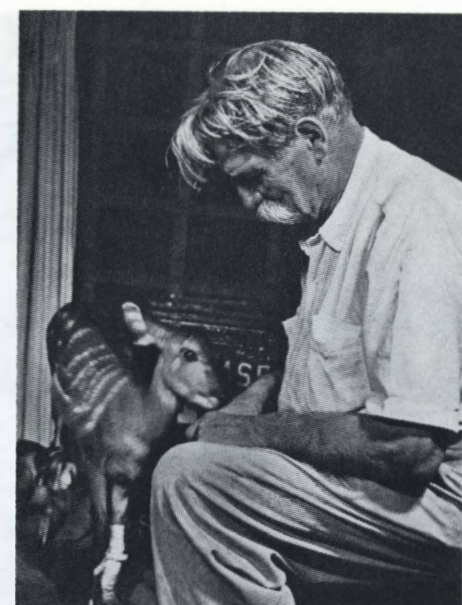
Jag vill inte gå ut med kritik bara för kritikens egen skull. Kritik måste kunna uppfattas som sakrik och berättigad. Och sådan kritik mot nyandliga företeelser har förekommit i Sökarens spalter. Mer kommer. Men jag menar att de allra flesta som angriper nyandlighete-

ten har otillräcklig kännedom om de rörelser som de dömer ut. De känner troligen sin egen trygghet i tron hotad, sin egen livsuppfattning ifrågasatt, och detta ger dem en tendens att uppfatta de konkurrerande trosformerna suddigt och negativt; de ser gärna fel där, och har svårt att uppfatta vad som är fint och riktigt.

*

Från nr 10, 1974 har Sökaren haft följande större, kritiskt hållna artiklar om nyandliga rörelser.

10, 1974: Förut buddist — nu kommunist. Intervju med Torbjörn Säfve. 1, 1975: De heligas hälsa. Av Karl Christiansen. 6, 1975: Min kontakt med scientologin. Av Ola Gustavsson. 7, 1975: Scientologykyrkan. Av SM. 9, 1975: Gurun — behövs han? Av Karl Christiansen. 10, 1975: Hare-Krishna-rörelsen. Av Sten Rodhe. 2, 1976: Krishna — f.d. munk; en intervju. 5, 1976: Hubbard före scientologin. Av Bertil Falk. 10, 1976: Vad är JOULA, glädjens och solens samfund? Av Ola Gustavsson. 1, 1977: Ananda Cooperative Village. Av Ted Nordquist. 1, 1977: George Ivanovitch Gurdjieff. Av Ola Gustavsson. 5, 1977: Aagaard om Narayananda. Av SM. 1, 1978: Acem — en norsk TM-organisation. Av Eva och Stefan Heinstdt. 1, 1978: När profetian slår fel.

"O himmelske Fader, bevara och välsigna alla levande väsen, skydda dem för allt ont och låt dem sova i frid." — Är kanske äkta religion en vördnad för det levande, att kunna vara stilla och ödmjuk inför livsmysteriet, i meditation uppleva det oerhörda i varat, det vidunderliga i att finnas till, kärlekens och skönhetens tillvaro i mänskligt medvetande, goda gärningar i medmänsklighetens, solidaritetens och kamratskapets namn?

Två böcker **alternativ ERO** med artiklar ur SÖKAREN har utkommit på

proprius

Bok 1 berättar om buddhism och hinduism, samt något om islam, baha'i och sufi.

Bok 2 behandlar bl a mystik, meditation, ockultism, esoterik samt ovanliga former av kristen tro.

"Böckerna bör läsas också av oss som är aktiva i Svenska kyrkan. De hjälper oss att ta de nyreligiösa rörelserna på allvar."

Sten Rodhe i Lundastiftet

ALTERNATIV TRO: 1 51:25

ALTERNATIV TRO: 2 51:25

inkl. moms

Finns i bokhandeln

Även hos förlaget PROPRIUS, Värtavägen 35, 115 29 Stockholm. Tel. 08/21 33 57.

SCIENTOLOGIN — EN FARA?

Vi publicerar här några utdrag ur SVANTE NYCANDERs bok "De fördömda scientologerna" jämte en inledning av honom själv. Se f.ö. recension på sidan 35!

FAKTA OM SCIENTOLOGIN

Scientologin är den mest expansiva av de nya religiösa rörelserna. I början av 70-talet bedömdes den ha överlägset flest anhängare bland ett 20-tal nya religioner i USA. Scientologykyrkan i Sverige uppger att den har omkring 11 000 medlemmar och anhängare. Enbart i Stockholm arbetar ett sjuttio totalt personer, nästan allihop ungdomar, åt kyrkan som anställda på hel- eller deltid.

Rörelsen har grundats av L. Ron Hubbard i USA i början av 50-talet. Scientologin brukar presenteras som en religiös filosofi. Den har inslag av buddism och hinduism men också av ockultism, science fiction, helbräddagörelse och psykoanalys. Scientologin kan enligt Hubbard förbättra "människans hälsa, intelligens, förmåga, beteende, duglighet och utseende". Det sker främst genom "auditering", dvs samtal mellan en utbildad auditor (lyssnare) och en "förklar". Vid auditering används en sk E-meter, en apparat som kan jämföras med en lögn-detektor.

Scientologin har en imponerande internationell organisation och en stram inre disciplin, som upprätthålls av bl a Ethics officers inom varje kyrka eller förening. Rörelsen håller sammankomster med predikan, bön, andakt och sång och har ceremonier för dop, vigsel och begravning. Rörelsen betecknar sig som icke-konfessionell och välkomnar människor från olika samfund. Sina inkomster får scientologin främst genom att sälja Hubbards kurser och

böcker.

Rörelsen har flera sidoorganisationer, främst narkomanvårdsprogrammet Narconon, som verkar i Sverige sedan 1972, och Citizens Commission on Human Rights — Kommittén för mänskliga rättigheter — som slåss mot psykiatri och värnar om mentalpatienternas rättigheter.

Scientologerna har mötts av misstroende och kritik överallt där de verkar: de bedriver kvacksalveri, de utsätter labila människor för risken att bli psykiskt sjuka, de splittrar familjer och förföljer motståndare och avhoppare. Scientologin brukar beskrivas som en kvasifilosofisk frälsningslära med en stark inblandning av kommersiella intressen.

I Sverige tog socialstyrelsen ställning mot scientologin 1969. Det skedde på grund av ett utlåtande av psykiatriprofessorn Gunnar Lundqvist, som ansåg att scientologin inte kunde betecknas som en religionsutövning utan snarare som en säregen kult eller sekt av troende. Scientologin kan "innebära vissa mentalhygieniska vådor, då den drar till sig osäkra och neurotiska människor under förespejling att göra dem harmoniska och lyckliga". På grund av Lundqvists utlåtande har socialstyrelsen vägrat att acceptera Narconon. Styrelsen har 1977 anmält Narconon för åtal. Förseelsen är att Narconon driver "enskilt vårdhem" i Huddinge utan föreskrivet tillstånd.

SN

I Sverige har scientologin mottagits med en nästan total brist på uppskattning. Religionshistorikern Åke V Ström beskriver den som ett religionssurrogat och säger sig veta att scientologernas förföljelser drivit människor till självmord. Han anser att rörelsens "ogärningar" är väl styrkta.

Men hur har det gått till? Hur har Hubbard kunnat skapa en militant rörelse, som förmått framkalla all denna fiendskap, med hjälp av ett religionssurrogat, som lockar de svaga och de osäkra? Vari ligger scientologins dragningskraft? Vad kan förmå unga människor att skriva kontrakt med scientologykyrkan, inte för livstiden utan på fullt allvar för en miljard år? Detta sker inom den sk sjöorganisationen (Sea Org), där Hubbard samlat sina mest hängivna anhängare.

Docent Ström menar att scientologerna bedriver hjärntvätt. Den förklaringen återkommer ständigt i den internationella kritiken av rörelsen. Man är ur stånd att uppfatta något som helst av värde i Hubbards lära och tror att scientologerna, trots alla yttre tecken på allvarlig övertygelse, är viljelösa offer för andras påverkan.

Att tala om hjärntvätt är inte en förklaring utan en mystifikation. Scientologerna har ingen yttre makt att påtvinga andra sin tro. Det finns bland dem inte bara neurotiska och lättleda människor utan också normala, självständiga och välutbildade, som anser att Hubbard har skänkt mänskligheten en oskattbar kunskap och att de själva blivit bättre och lyckligare genom scientologin.

En rörelse som scientologin ter sig helt olika utifrån och inifrån.

Engelsmannen Cyril Vosper var scientolog i fjorton år och hade ledande funktioner i rörelsens internationella centrum i East Grinstead i Sussex. Sedan han hoppat av, eller snarare kastats ut såsom högtidligt utpekad "fiende", skrev han i sin bok *The Mindbenders* 1971 att det enda sättet att verkligen förstå scientologin är att bli scientolog. Utifrån kan man inte få något grepp om de känslomässiga drivkrafterna inom rörelsen. De officiella ingripandena i USA, Australien och England har enligt Vosper endast hjälpt till att stärka och utbreda scientologin. Åtgärderna har varit grundade på fruktan för ett okänt element i samhället, inte på verklig insikt.

*

Scientologin och den svenska pressen har uppträtt som antagonister från första stund. Inom rörelsen är det en medveten policy att vara reserverad mot journalister. De första artiklarna om scientologin i svensk press stod 1967 i Göteborgs-Tidningen, som genast intog en frän attityd. "Ren vidskepelse i modern tappning..." "Scientology smart amerikansk religion på intåg i Europa. Rättslösa anhängare betalar miljoner till okänd Ledare."

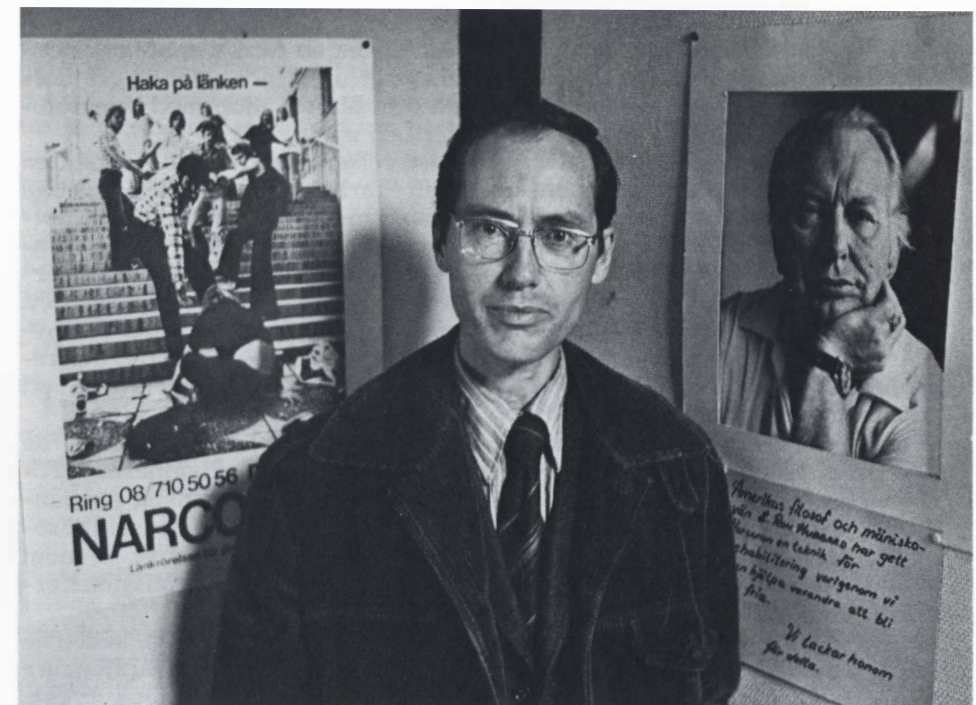
Det har skrivits mängder av artiklar i samma stil de senaste tio åren. Stora tidningar har talat om dårhusförkunnelse och humbug. Scientologin har blivit någonting otäckt och skrämmande. En scientolog är misstrodd i förväg. "Vi känner till era metoder. Jag har inte mer att säga. Ajö." Luren på. Ungefär så kan det låta.

Ingen rörelse i Sverige, vare sig religiös eller politisk, är mera enstämmigt fördömd än scientologin.

*

Scientologin är extrem i sin individualism. Den hävdar att människans avgörande problem alltid ligger inom henne. Den tror att varje människa kan nå "total frihet", som ett individuellt tillstånd, oberoende av yttre förhållanden. Att bli fri eller "klar" är att ha maximal kontroll över sin kropp och sitt medvetande, att vara en självständig orsak till fysiska och mentala processer. Scientologin vänder sig mot naturvetenskaplig och social determinism.

Detta är utgångspunkten för scientologernas sätt att se på narkotikaproblemet. De hävdar att orsakerna till missbruket finns inom individen och kan undanröjas endast genom ett målmedvetet

Svante Nycander är fil.lic. i statskunskap och ledarskribent i *Dagens Nyheter*. Han har i synnerhet intresserat sig för samhällets vårdproblem. Hösten 1977 utkom hans debattbok *"De fördömda scientologerna"* (Proprius). (Foto Pressens bild.)

arbete av honom själv. Scientologin står därmed i opposition mot de behandlingsideologier som förlägger problemets tyngdpunkt till yttre förhållanden: dålig uppväxtmiljö, socialt förtryck, maktlöshet, brustna familjerelationer osv. Att scientologin betonar kommunikationsförmågan betyder inte att den ser de sociala relationerna som det viktigaste i tillvaron. Gemenskap, social frigörelse och anpassning är sekundära mål, som man väntar sig ska uppnås som ett resultat av den individuella frigörelsen. Idémässigt är scientologin en motpol inte bara till medicinskt-psykiatriska behandlingsmetoder utan också till miljöterapeutiska riktningar. Den har klara likheter med behandlingsformer som bygger på kristen tro men är ändå särpräglad genom sin "teknologi" och sin avsaknad av en religiös skuld- och försoningslära.

Narconon är en praktisk tillämpning av en del av Hubbards idéer. Sedan starten i Arizonas delstatsfängelse 1966, då William Benitez organiserade en länkgrupp av narkomaner, har rörelsen utvecklats tämligen fristående från scientologin. Den har ingen religiös prägel och befattar sig inte med Hubbards allmänna "filosofi". Programmet kan genomföras på mellan tre och nio månader. Där skiljer sig Narconon från scientologin, som har en nära nog ändlös kedja av kurser, där den senast genomgångna en-

dast ger en försmak av den frihet och lycka man kan uppnå på nästa studienivå. Narconon ingår inte heller i scientologins organisatoriska hierarki.

*

I en kultur som den svenska, ogästvänlig för andliga rörelser och fattig på livsåskådningsdebatt, är beredskapen inför nya religiösa företeelser dålig. Vi sitter fast i klichéer om sekter och frälsningsläror och upprörs lätt av sådant hos de nya religionerna som vi vant oss att inte reagera mot hos de gamla. Kristna och kulturradikaler förenas i en känsla av att de nya företeelserna är suspekta och osunda. Etiketter som kvasireligion, religionssurrogat och vidskepelse tas fram, ofta av människor för vilka gränsen mellan religion och vidskepelse närmast är en fråga om vad som är etablerat och passande.

Man ömmar för de troende, som betraktas som vilseförda och andligt omyndiga, och ogiltigförklarar lättvindigt de upplevelser deras tro bygger på. Med vilken rätt? Bakom det religiösa engagemanget måste ligga ett behov, och ingen kan klara sig bättre än individen själv se hur det behovet bäst fylls. Existentiella frågor kan ingen besvara på andras vägnar. Förkastar man vissa religioner som absurda måste man förkasta alla religioner, ty för den icke troende är de alla absurda.

Vad som är centralt och viktigt i en religiös rörelse är något annat för medlemmen än för den utomstående. Den troende tänker på de andliga upplevelserna, trosgemenskapen och tryggheten att veta att tillvaron har fler dimensioner än den materiella och världsliga. De som står utanför har svårt att förstå detta, men det är meningslöst att förneka dessa värdeupplevelsers realitet. Ord som suggestion, hjärntvätt och indoktrinering kan möjligen användas för att förklara varför människor hyser orimliga verklighetsföreställningar, men de kan inte förklara värdeupplevelserna. En människa kan suggeras att tro att hon är friare och mera andligt levande än förut men inte att hon *känner sig* sådan.

Den utomstående, som inte tänker på denna distinktion, fäster sig vid helt andra saker. Med den religiösa tron följer ofta ett från världslig synpunkt irrationellt beteende. Den troende underkastar sig auktoriteter och normer som framstår som tvivelaktiga. Han avstår från sådant som andra anser höra till det värdefullaste i livet. En företeelse som har sådant inflytande över människor väcker oro. Men även när trons verkningar för individen och hans omgivning blir negativa upphäver inte detta den ursprungliga värdeupplevelsen — tvärtom, det bekräftar dess styrka. Individen har funnit något han är beredd att betala ett pris för. Det måste respekteras.

Det som inger stora förhoppningar är samtidigt en fara. Människor i svårigheter söker sig till gemenskaper och rörelser där de väntar sig att finna lösningar. När förväntningarna sviks, som oundvikligen ofta sker, kan besvikelsen utlösa ångest och psykisk kollaps. Religioner kan på så vis vara riskabla, men det kan också andra rörelser vara i den mån människor tar dem på allvar. Det negativa och det positiva hör nära ihop. Riskfritt är bara sådant som inte har någon inverkan på människor alls.

Socialstyrelsen skrev 1975 till överläkarna vid alla psykiatriska kliniker och bad att få veta hur många patienter som insjuknat på grund av transcendental meditation, scientologi, spiritism, ockultism och andra minoritetsreligioner "som bygger på österländska eller västerländska tankegångar". Överläkarna skulle också uppge hur många patienter som tagits in för vård på grund av sensitivitetsträning och gruppdynamiska metoder.

Psykologförbundet betraktade enkäten som en förolämpning. Vetenskapligt utbildade psykologer borde inte buntas ihop med scientologer och spiritister.

Styrelsen motiverade enkäten med "farhågor för att den själsliga anspänning som nämnda och motsvarande verksamhetsformer i vissa fall medför kan bli ömtåliga personer övermäktig och grunda ett behov av psykiatrisk vård". Utbytet blev magert. Antalet fall där religiös påverkan hade utlöst ett vårdbehov visade sig vara litet.

Varför gällde enkäten bara de marginella, nya religionerna? Förekommer aldrig "själslig anspänning" — någonting ohälsosamt i socialstyrelsens perspektiv — inom Svenska kyrkan eller Missionsförbundet?

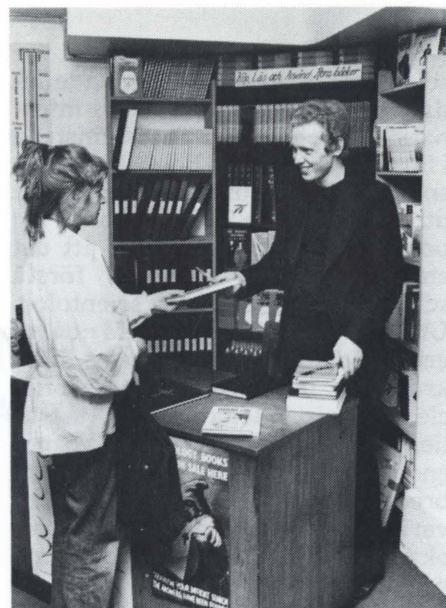
Huvudanklagelsen mot sekterna är att de utsätter sina anhängare för en riskabel psykisk påverkan. Det är i kombination med den tesen övriga anklagelser får sin tyngd: tex att rörelserna är auktoritära och att de exploaterar sina anhängare ekonomiskt. Om de troende ses som självständiga personer med förståndet i behåll behöver vi inte bekymra oss över att de underkastar sig religiösa auktoriteter eller skänker bort sina pengar. Det är bara om vi tror att deras förstånd mer eller mindre satts ur spel som vi börjar tycka att läget är kritiskt.

Därför har påstående om sekternas skadlighet för den psykiska hälsan förmodligen alltid varit en huvudpunkt i kritiken mot dem.

*

En stark övertygelse, vilken som helst, botar känslor av tomhet, meningslöshet och leda och kan vara en hjälp att psykiskt klara problem och lidande. När övertygelsen är frivilligt vald behöver man knappast frukta att den ska få destruktiva följder för individen själv. Psykiskt och socialt skadlig blir tron när den påtvingas människor. Därför är det överhetsreligionerna, inte sekterna, som i första hand bör misstänkas för indoktrinering och "hjärntvätt".

De flesta av de nya religionerna har emellertid auktoritära tendenser. De är starkt bundna till karismatiska ledare, som antas stå i kontakt med en högre makt. Medlemmarna har i regel inget inflytande på den centrala nivån inom rörelsen, där läran och policyn läggs fast. En självständig, provande attityd till ledningen uppmuntras inte. Disciplinen inom rörelsen upprätthålls med hotet om uteslutning

"Köp, läs och använd Rons böcker!" (Foto Rein Vålme.)

som yttersta sanktion. Att bli utesluten kan betyda att individen avskärs från sina vänner inom rörelsen och att han, om han fortfarande tror så, äventyrar sin eviga välfärd. Rörelserna lever på medlemmarnas idealitet och offervilja. Det moraliska trycket att bidra ekonomiskt kan vara starkt, samtidigt som medlemskontrollen över vart pengarna tar vägen kan vara dålig. Ledningen antas inom flera rörelser tämligen fritt kunna disponera betydande resurser.

En uppenbarad religion kan svårigen organiseras i helt demokratiska former. Läran bygger inte som ett politiskt program på överenskommer och majoritetsbeslut. Den betraktas som given, och för rörelsens grundare gäller det att skapa en organisation som kan bevara dess renhet. Bestämmanderätten måste därför, åtminstone i lärofrågor, ligga hos någon eller några som har en särskild kompetens.

Om rörelsen får en bred anslutning med församlingar i flera länder behövs en stark central kontroll för att inte enheten och sammanhållningen ska gå förlorad. En demokratisk beslutsordning på alla nivåer skulle i praktiken leda till rörelsens upplösning i ett antal sekter eller nationella kyrkor.

Den auktoritära tendensen är därför inte något särdrag för de nya religionerna. Den finns också hos många av de gamla. Katolska kyrkan är ett exempel. Påven och den kyrkliga hierarkin har all bestämmanderätt och starka maktmedel att upprätthålla kyrkans lagar och normer. Om en enskild förbrytar sig mot kyrkan kan han straffas genom att vägras sakramenten eller bannlysas.

ETT BREV

I början av 50-talet tillbringade jag ett par somrar i Marstrand tillsammans med Simone Weils böcker. Jag brukade sitta med dem högst uppe på Marstrandens och då och då blicka ut över havet som var medelhavsblått, medan hon talade till mig om väntan på Gud, om vikten av uppmärksamhet och om sin tvekan inför, ja, sitt motstånd mot kyrkan. Det var första gången jag verkligen fattade (och ändå var jag då över 30 år) att den lutherska kyrkans dogmer inte är bindande, att läran om synden och nåden inte *behöver* vara ett stort problem, att man kan vara en troende, kanske rent av en kristen utan att helhjärtat dela Kyrkans syn. Jag har svårt att fatta det nu. Men så var det faktiskt.

Simone Weil stod stilla på Kyrkans tröskel utan att röra sig framåt. Hon stannade hos allt som inte får plats inom Kyrkan. Hon vägrade att motta dopet, hon avstod från nattvarden. Och ändå var hennes tro på Gud så fast rotad inom henne att hon kunde utsätta sig för allt, genomlida allt för den gudomliga kärlekens skull som var nerlagd i henne.

"Religion är föda", säger Simone Weil. "Det är svårt att med blicken bedöma smak och näringsvärde hos en rätt som man aldrig har smakat. En jämförelse mellan religionerna är till en viss grad möjlig endast med hjälp av sympatins undergörande kraft." Det är kanske just på den här punkten som de kristna syndar så svårt, att man måste kämpa emot dem. Jag har också hört till de Sökaren-läsare som har varit illa berörda av de senaste numrens skarpa angrepp på kristen tro. Jag har sett dem som avsteg från den toleranta anda som har varit och bör vara Sökarens kännetecken. Men Sven Magnussons försvar i

nr 9 — Sökaren och kristendomen — har övertygat mig om hans goda vilja. För det finns ju verkligen ingen balans på det religiösa området i Sverige. Och det får ju verkligen inte vara så, att bara den kristne räknas som religiös. Det hjälper i många fall inte hur ofta man säger att man äger en tro eller har funnit en gudsbild eller lever (vill leva) i Kärlekens anda. På "Gud" tror man ju ändå inte enligt vissa kristna man möter, förrän man säger sig vara beredd "att i djup förkrosselse böja sig vid det av många föraktade korset".

Fast jag inte är kristen i Kyrkans bemärkelse tror jag på Kristus. Både kristendomstimmar i skolan, konfirmationsläsning och kyrkogång har satt djupa spår i mitt väsen som jag varken kan eller vill bli fri ifrån. Jag skulle gärna vilja verka inom den lutherska kyrkan. Men den har blivit för trång för mig. Den dömer för snabbt och för hårt. Den utesluter för många. Simone Weil liknade Kyrkan vid ett jordiskt hemland, en mänskligt värmande atmosfär som inte kan undgå att binda. Men Guds barn bör inte ha något annat fosterland här på jorden, menade hon, än universum självt med alla förnuftsvarer som där finns, har funnits och kommer att finnas. Vi lever i en tid helt olik alla föregående. Universaliteten som förr kunde vara omedveten, bör i vår nuvarande situation var fullt medveten. Den bör genomtränga vårt språk och hela vårt sätt att vara. Kristendomen skall aldrig bli förkroppsligad så länge den inte i sig upptagit den stoiska tanken: sonlig pietet mot universum, världsstaten, vårt hemland under jordelivet. Så långt Simone Weil.

För min egen del tror jag inte längre på en framtid för kristendomen i den form som Kyrkan vill erbjuda oss. Vi kanske har vuxit ifrån den. Om vi känner det så, måste vi gå våra egna vägar.

Men vi får inte låta Kyrkan ta Kristus ifrån oss. Om Han är större än alla andra "avatarer" kan jag inte bedöma. Men han är säkert mycket stor. Han har sin väg att visa oss, sin kärlek att erbjuda, sin sanning att dela med oss. Vi har alla rätt till Honom, också vi som i viss mån står utanför Kyrkan. Men vi får heller inte glömma att också vi — trots vårt motstånd mot dogmerna — kan finna Honom i den kristna församlingen, hos människor, i predikningar, i psalmer och sånger. I Herrens hus finns det många boningar. Kristendomen är en och buddhismen en annan. Också de nyreligiösa grupperna, skulle jag tro, hör till Guds boningar. Vi har ju rätt att röra oss till och från och inom dem alla. Vi måste unna varandra att göra det och respektera varandras sökande efter Sanning.

Birgit Cars

Simone Weil (1909—43), fransk författarinna, som i postuma verk (aforismer, essäer o. anteckningar) förenar stilistisk klarhet, vek kontemplation, mystik och indignation, social radikalism.

På svenska har utgivits:

Tyngden och nåden. 1954

Att slå rot. 1955

Väntan på Gud. 1957

Sven Magnusson

"Flygande tefat" ... vad säger vetenskapen?

Ca-pris 46:— inkl. moms
I varje bokhandel eller direkt från

Zindermans förlag

Box 310

401 25 Göteborg 1

Tel. 031/13 78 32

Profeten

Av Sven Rosén

HOROSKOP

Ditt personliga födelsehoroskop handtecknas och tolkas. Uppgift om tid och plats för födelsen erfordras.

Mot postförskott.
60:— + portoutg.

Astrolog Per Dahlin

Pl. 1253, 830 43 Ås

BUDDHASASANAFÖRLAGET

Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:—

Buddhas tal till Kalamafolket/ Talet om rätt syn
40 sidor, ca 19:—

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:—

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:—

I bokhandeln eller direkt från förlaget

MOT EN HÖGRE
FÖRSTÅELSE INFÖR DEN
NYA TIDSALDERN
AQUARIUS

INTRODUCTION ÖVER-
SÄNDES KOSTNADSFRITT
UT AN FÖRBINDELSE

OSIVAO, BOX 1048
162 12 VÄLLINGBY 1

Gåvor

Bertil Jonasson, Urshult, 40:—; Roland Eriksson, Alingsås, 40:—; Sven Carlsson, Torslanda, 5:—; Anna Andersson, Mölnadal, 15:—; Sven-Åke Andersson, Trollhättan, 40:—; Birgit Pettersson, Örebro, 40:—; Arne Hermansson, Kviksund, 15:—; "Det gröna hjärtat", 30:—; Maj-Lis Stenberg, Södertälje, 10:—; Ingeborg Lindqvist, Stockholm, 5:—; Lennart Ranö, Göteborg, 10:—; Edvin Wiktorsson, Södertälje, 10:—; Josef Östlund, Ängelholm, 5:—; Dietmar Kröhnert, Malmö, 15:—; Yngve Thorsell, Kvänum, 60:—; Lilly Olsson, Trelleborg, 15:—; Lilly Pehrsson, Stockholm, 10:—; Dolly Lindén, Jönköping, 5:—; Märtha Bengtsson, Johanneshov, 5:—; Sven Rosén, Eslöv, 40:—.

Torsten Persson, Järfälla, 40:—; Hans Eklöf, Sundbyberg, 100:—; Sigrid Lindberg, Uppsala, 8:—; Irja Westman, Stockholm, 40:—; Gert Kaffa, Arkels-torp, 140:—; Ernst Sandström, Tranemo, 40:—; Gunnar Larson, Göteborg, 20:—; Bertil Bihagen, Svappavaara, 40:—; Eiler Anderson, Kungälv, 40:—; Gerhard Ström, Södertälje, 20:—; Märta Hedaeus-Eriksson, 40:—; Kenneth Nyström, Stockholm, 40:—; Folke Krantz, Horred, 40:—; Sylvi Strömsten, Angered, 10:—; Agneta Pettersson, Linköping, 40:—; Erik Berglund, Lund, 20:—; David Jönsson, Kungsbacka, 15:—; Stig Hartman, Halmstad, 10:—; Eva-Marie Wallgren, Askim, 10:—; Annette Billhäll, Askim, 15:—.

Birgitta Jönsson, Stockholm, 40:—; Sonny Carlsson, Horred, 40:—; Margit Fredriksson, Karlskrona, 10:—; Kenneth Revland, Norrköping, 15:—; Håkan Mattsson, Borlänge, 10:—; Manuel de Almeida, Göteborg, 10:—; Eivor Nilsson, Fritsla, 40:—; Asta Beischer-Åkesson, Borlänge, 10:—; Nils Bjernvall, Johanneshov, 100:—; Chr. Eggers, Köpenhamn, 26:65; C. R. Andersen, Stockholm, 40:—; Harald Råås, Uppsala, 10:—; Rune Wessel, Solna, 40:—; Anders Lundström, Skellefteå, 5:—; K. Serjama, Halmstad, 20:—; Anders Brundell, Halmstad, 40:—; Birger Andersson, Nässjö, 5:—; Anonym, 40:—; Bengt Johansson, Nödinge, 40:—.

"Acke", 40:—; Holger Jonson, Lammhult, 10:—; Lena o. Al Eklund, Förslöv, 100:—; Ingeborg Kalén, Stockholm, 5:—; Mats Ohlsson, Spånga, 40:—; Jan Fahleman, Skärholmen, 10:—; Karl Gobor, Oxelösund, 3:—; Helge Larsson, Göteborg, 10:—; Alfred Westergård, Malmö, 15:—; Carl-Erik Landegren, Halmstad, 18:—; Eric Westberg, Bankeryd, 15:—; Sune Alexandersson, Norrköping, 15:—; Pekka V. Hagman, Västerfärnebo, 10:—; Summa kronor 1.975:65. (Forts. i nästa nummer.)

Hjärtligt tack för allt värdefullt ekonomiskt stöd!

SM

Kontakt

Finns det någon tjej som vill bli min brevvän eller väninna. Jag är en tjej på 26 år som är sammanboende med min kille. Men känner mig ensam ändå beroende på olika intressen. Mina intressen: Självförsörjningssträvande så mycket som möjligt (lever på landet), vegetarisk livsföring, naturen, filosofi, böcker, djur, jordnära ting, livsåskådning. Vore trevligt med svar speciellt från Skåne och Småland. Men även andra svar är välkomna.

Svar till "Hälsövä i Småland",
Sökaren f.v.b.

*

Inte Findhorn, inte Auroville men kanske ändå ett nytt ljuscentrum — en liten by i glesbygd i mellansverige, där alla hjälps åt, ett enklare liv i nära kontakt med naturen, där vi vårdar kroppen väl — t ex genom vegetarisk diet — men låter själen komma i första rummet, där kärlek formar vardagen, glädjen är en drivkraft och trygghet råder. Ett kapell, reservat för utrotningshotade växter och om möjligt även djur, studier, Viktor Schaubergers principer, Martinus och mycket annat ingår i min dröm om en bättre framtid. I Din också? Låt oss då börja med en brevdiskussion om möjligheterna! Herren visar oss den rätta platsen när tiden är inne och ger oss kraft och medel att bygga upp och skapa "Det Gröna Hjärtats By".

Svar till "Upp i bergen — mot Ljuset",
Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser: 20 öre per ord + 2:— i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 7:—. Moms. inräknad.

ECKANKAR

lär ut kunskapen om Ljuset och Ljudet, Den Levande ECK-Mästaren, och dess betydelse i Själens andliga uppvaknande och utveckling.

ÖPPET HUS torsdagar 19.00—20.30
Diskussions- och Samtalsgrupp var 3:e torsdag i månaden.

Adress: Gästrikegatan 18,
113 34 Stockholm
Tel: 08/30 77 56.

Ashram-gården

15 mil söder om Stockholm har för litet folk och resurser. Söker arrendator, ev. köpare eller delägare. Helst med intresse för hästar, biodynamisk odling, filosofi, kursverksamhet.

Svar till "Kanske bolag", Sökaren f.v.b.

BOKRECENSIONER

VIKTIG DEBATTBOK OM SCIENTOLOGIN

Ledarskribenten i Dagens Nyheter Svante Nycander har intresserat sig för Narconon, som är ett scientologiskt behandlingsprogram för narkomaner. Han har blivit övertygad om Narconons värde och att socialstyrelsens upprepade försök att få rörelsen förbjuden är orättfärdiga. "Hur många missbrukare har socialstyrelsen hindrat att få bot och hjälp?" frågar han. "Dess med åren alltmer fanatiska och oresonliga kamp mot de idealister och socialt utslagna som arbetar i Narconon är ett skrämmande fall av byråkratiskt översitteri." Nycander har också intresserat sig för scientologin, som Narconon-programmet bygger på, och utkom i slutet av förra året med boken *De fördömda scientologerna* (Proprius) från vilken citatet ovan är hämtat. Han beskriver boken som "ett debattinlägg om de religiöst avvikande och om narkomanvårdsprogrammet Narconon".

Utan riktigt god kännedom om scientologin kan jag inte ha en säker uppfattning om bokens värde, men den förefaller vara ett gediget arbete. Den utgör en skarp kritik av dem som utan tillräcklig insikt har dömt ut scientologin. Boken är en skrämmande läsning, men det som skrämmer är i Nycanders framställning inte Hubbard och scientologerna utan det sätt på vilket myndigheters, massmedias och kritikers fördömanden tillkommit! Stor roll har en enmansutredning i Australien, av Kevin Anderson, spelat. Den tillkom i en kulturell atmosfär, där den härskande opinionen var viktoriansk, konservativ och intolerant. Uttalanden däri har sedan upprepats okritiskt, bl a av svenska socialstyrelsen.

Nycanders bok har mycket att säga alla dem som från en eller annan utgångspunkt intresserar sig för nyreligiositeten. Där finns många goda synpunkter. Författaren är inte själv scientolog, och han har inga informationer från rörelsens insida att lämna, men han har bl. a. "läst på" bra. Och han är inte enögd, utan ger en kritiskt balanserad, "motsägelsefull", framställning.

Medan många andra kritiker av nyreligiositeten är präglade av fördomar, illvilja och ovilja att se något gott i de nya rörelserna, är Nycanders bok en förnufts röst. Hans intresse har varken varit att upphöja eller nedvärdera, utan att sakligt granska. Och hans granskning har, i huvudsak, blivit ett försvar.

Nycander har ett ganska tumultartat förflutet, och såväl grundaren Hubbard som en del av hans anhängare har gjort sig skyldiga till klandervärda beteenden. Men så här heter det i ett citat från en bedömare, Christopher Evans: "Ju närmare jag har betraktat scientologin, desto mer känner jag att dess ledare och anhängare försöker glömma sitt förflutna." Evans ställer också frågan "hur mycket som i verkligheten är känt om dem som grundade de stora klassiska religionerna i forntiden? Hur började de? Vilka var deras verkliga motiv?" Nycander: "Evans misstänker att även de i dag respekterade religionerna gått igenom ett våldsamt skede i början, med sensationella löften och egendomliga och anstötliga beteenden. Med alla sina fel, skriver han, kan scientologin väl tänkas bli en av detta årtiondes, kanske detta sekels, viktiga religioner."

Avsnittet om pingströrelsen, med exempel på hur den beskrevs i tidningarna, när den växte fram, bör stämma till eftertanke. Då, för femtio år sedan, uttalades stor avsky för denna nya typ av religiositet med bl a våldsamma uttryck för hänryckning, som människor i allmänhet stod främmande för. Men sedermera har ju pingströrelsen tonat ned sig och blivit en socialt accepterad och respekterad rörelse.

Till slut några citat: "Mycket av kritiken mot scientologin vilar på en överhetsbetonad omyndighetsförklaring av fullt normala och kloka människor, som vittnar om att de själva blivit lyckligare, friare, mera skapande och mera kapabla att lösa sina personliga problem genom scientologin. När dessa vittnesmål viftas bort som enbart illusioner är man tillbaka i den gamla auktoritära psykiatrin, enligt vilken patienten ingenting begriper. Attityden av att veta bättre blir särskilt utmanande när den inte bygger på verkliga studier av scientologins metoder utan på psykologiska klichéer om hjärntvätt och hypnos."

"Är scientologin ett Geschäft? Hubbards motiv torde vara lika svårutredda som hans ekonomiska förbindelser med rörelsen, men pengar är inte själva drivkraften inom scientologin. Inkomster behöver dock även scientologin, och det är obestridligt att rörelsen ekonomiskt exploaterat människors tro. Vilken religion gör inte det? För vems pengar byggdes katedralerna och kyrkorna? Den som inte fått beskattningsrätt av staten måste hitta någon annan inkomstkälla, och det är inte i och för

sig värre att sälja kurser och böcker än att gå runt med kollektbössan sedan man försatt de troende i ett tillstånd av hänryckning. Religioner är världsliga saker."

Läs boken!

SM

JUDE MOT KRISTENDOMEN

1960 utgav bibliotekarien Boris Beltzickoff den kristendomskritiska boken "Judiskt—kristet—mänskligt". 1977 har han kommit med *Farlig kristendom* (Eremitpress, Viken). I det senare arbetet skriver han om det förra att "med några lysande undantag reste sig det kyrkliga etablissemangen som en man och dömde ut boken som ett pekoral och författaren som en förvirrad amatör, driven av skumma bevekelsegrunder".

Det finns inte många som sysselsätter sig med kristendomskritik i vårt land för närvarande. Beltzickoff är en. Som jude till sin härstamning — hans föräldrar utvandrade från tsar-Ryssland — men knappast till sin tro (?) har han upplevt kristendomen och kristenheten ur ett judiskt perspektiv. Han skriver, i kapitel 1, om motståndet, inte minst från präster, mot att ge svenska judar fulla medborgerliga rättigheter, men hur detta ändå gick igenom i riksdagen 1870. Och han berättar, i kapitel 2, om "judehuset på Söder", där han själv bodde som ung, och från vilket han tydligen har enbart ljusa minnen.

Så långt tycks allt just hos Beltzickoff. Och man kan även i stort sett med gillande läsa, när han sätter fingret på kyrkans oförmåga att en gång ta avstånd från nazismen. Men när han ägnar stort utrymme åt att angripa namngivna kristna, även svenskar, för nazistsympatier under Hitlers framgångsår — med hjälp av korta citat och d:o referat — känner man sig inte övertygad om hans korrekta debattmetoder. Tonen i boken, tekniken att ta ut citat ur sitt sammanhang, framdragande av nu sen länge inaktuella åsikter utbildade i en annan kulturatmosfär än den nuvarande, gör läsaren misstänksam till författarens goda vilja och omdöme.

En bok av tveksamt värde.

SM

KVALITETEN PÅ UFO-RÖRELSEN

I tidskriften UFO-information nr 4, 1977, har UFO-Sveriges ordförande Thorvald Berthelsen några skärpta synpunkter. Han skriver bl a: "Det är mycket viktigt, att alla är införstådda med den begränsning de tidningsnotiser har, vilka behandlar UFO-observationer. De flesta sådana notiser innehåller ofta grova fel och spekulationer, som omöjliggör att klassificera ett objekt som UFO, innan en undersökning och utredning har gjorts." Vidare skriver han att det "i en UFO-publikation... radas upp notiser ur svensk dagspress, vilka alltså presenteras som UFO:n utan vare sig förundersökning eller utredning. Men ord och handling är ju som bekant i en del kretsar två vitt skilda saker." Mot de nämnda goda principerna syndar emellertid regelbundet UFO-information. Ideligen inför man notiser och större artiklar som bygger på nyhetsartiklar i utländsk press, rörande UFO-fall av vilka det uppenbarligen aldrig gjorts "vare sig förundersökning eller utredning"!

Det är enligt min mening lämpligt att en facktidsskrift inte hämtar sina informationer från den vanliga pressens nyhetsartiklar; fast enstaka undantag kan väl göras, om goda skäl därtill finns. Man har ofta för stor respekt för det tryckta ordet, och för tidningar med stor upplaga, men — som ordföranden skriver — i sådant material finns "ofta grova fel och spekulationer".

Berthelsen påstår att UFO-Sverige gör utredningar, som visar att många av pressens UFO-fall kunnat förklaras och att endast de fall som hållit måttet publiceras i kort sammanfattning under rubriken "Har det hänt nåt?". Det vore utomordentligt intressant att i tidningen få ta del av detaljerade redogörelser för undersökningar som gjorts, både sådana som lett till klassificeringen genuint UFO och sådana som kunnat förklaras. Av de korta sammanfattningar som ordföranden gör, kan läsaren inte dra några slutsatser.

Den åsikt jag uttryckte i nr 9, 1977, att överdrivna konstnärliga illustrationer till UFO-fall skall undvikas, har ogillats av ledare inom UFO-Sverige. Det framhålls i ett brev till mig att det är skillnad mellan textmaterial och drivna illustrationer och att UFO-informations läsare inte är dummare än att de kan skilja på detta. Men det kan inte vara någon tvekan om att sakoriktiga teckningar påverkar läsarens uppfattning — det är inte många som långsamt finläser och kritiskt jämför text och teckning. Om det exempelvis berättas om ett ljusfenomen på avsevärt avstånd, med oklara konturer, och en illustration visar en rymdfarkost på nära håll med detaljer, såsom kupol, fönster och landningsställ, vilket inte är ovanligt, då uppfattar

nog de flesta rapporten fel, i överensstämmelse med teckningen som de ser. Den UFO-intresserade har i allmänhet en tendens att i sin föreställning förstora ett fenomen som rapporteras — liksom skeptikern har en benägenhet att förminska och bagatellisera. Tendensen till överdrift understöds av sakoriktiga teckningar.

UFO-information har haft medelmåttiga och svaga inslag vid sidan av läsvärda artiklar. Den kan säkert bli mycket bättre. Detta gäller även ledarna, som nu alltid skrivs av samma person. Ledare i en tidskrift, som är organ för en rörelse, bör ju på ett välformulerat sätt uttrycka rörelsens mening. Det är svårt att tro att den nuvarande ledarskribenten har lyckats med detta. Bra vore att låta olika personer alternera som ledarförfattare.

En annan bra idé är att förstärka redaktionen (exempelvis med Anders Liljegren och Håkan Blomqvist från AFU).

UFO-Sveriges ledning har före publiceringen fått läsa ovanstående text och getts möjlighet att få gemäla infört i detta nummer; de har också erbjudits att, alternativt, själva publicera inlägget i sin tidning, med sina kommentarer. Men vi har intet hört från dem.

SM

SÖKAREN

Nr 2 1978 Årgång 15

Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Telefon: 08/69 60 27

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Sökaren är en oberoende tidskrift för livsåskådningsfrågor, där skilda meningar kan föras fram.

För varor och tjänster som utbjuds i annonser i denna tidskrift svarar endast annonsörerna själva.

Tryckt hos Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB Borås, 1978

ISSN 0038-0504

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 60:—

Halvår 32:—

Annonsspriser (moms tillkommer):

Helsida 650:—, halvsida 400:—, småannonser 15:— per spalt-cm men minst 45:—.

INNEHÅLL:

Intervju med Stanley Krippner 2

Björn Sahlin:

Religiöst Forums första verksamhetsår 7

Myten om Gud inkarnerad 8

Birger Edmar:

Det fromma falsariet 10

PROUT — för kosmiskt broderskap 14

Atman—Brahman 17

Karl Christiansen:

Vad är sanning om Ananda Marga? 18

Per Ragnar:

Reflexioner 21

Ake Mälhammar:

Makrobiotiken, läran om det stora livet 23

Adamski-intresse på nytt i Sverige? 25

Religionssurrogat? 26

Svante Nycander:

Scientologin, en fara? 30